hove smatrati moramo baš v teh težkih dneh preosnove kot našo vrhovno nalogo: nepristransko, stvarno misliti!

Potem šele so mogoča, in nujno slede vsa dejstva, ki jih navaja Kveder v zadnjih 3 odstavkih svojega članka.

Napačno in smešno je, ako se hoče tudi pri najnavadnejši soc.-pol. študiji delovati z najtežjimi stroji znanstvenega izsledovanja, posebno pa če se hoče zavleči v to vsakdanjost težko umljiva sistematična vprašanja verstva. Bodimo jasni in ne oblačimo svojo lepo govorico v toliko barvano blago nepotrebnih tujk.

Neprijetno so me dirnila izvajanja tov. Kvedra, ker slone na napačnih temeljih in ker bi jela v tej obliki tvoriti novo netilo za nepotrebni razpor; iz srca pa mi je žal, da je objavil to nesrečno oblikovano študijo moj prijatelj Kveder.

Položaj podeželskih učiteljev.

Kako se že začenja naša pot? Kaj ne veš več?

Z zrelostnim izpričevalom si stopil pred čmernega nadzornika ki ti je preskrbel dekret — »prognanico« tja daleč za Rovte. Se li še spominjaš, kako ti je utripalo srce, ko si izza ovinka prvič ugledal svoj novi domek, ponižno šolsko bajtico?... »Prva šola, rojstni kraj«. Od same radosti in svetih idealov si pozabil na vse, niti nisi znal, da si sam — nemi mrak in pa votlo odmevajoči koraki so te opozorili na to. No, nisi bil prvi na tem potu. Sto in sto drugih je že šlo pred teboj isto pot. Prišli so in odšli kakor vsi popotniki na tem svetu. Če je pa komu na takem kraju prestrigla usoda nit življenja, se je sešlo nekaj bližnjih tovarišev-sotrpinov, ki so zapeli mučeniku nagrobnico. Nekdo izmed srede mu je govoril morebiti celo v slovo. Čez nekaj časa mu je postavilo okr. učit. društvo skromen nagrobnik in s tem je bilo zadoščeno vsej pravici na tem svetu...

Podeželski učitelji spadamo k takozvanim malim ljudem. Naj se nihče ne poniša nad tem, taka je naša usoda. Naše delo obstoji iz tisoč in tisoč malenkosti, ki jih ne vidi vsakdo in zato ima naše delo le malo priznanja. Kdo vidi vse delo učiteljevo v zakotni vasi? Mogoče kak nadzornik avstrijskih časov, ki vtakne za hipec v njegov razred svoj birokratski nos? Kdo pa vidi naše podrobno narodno delo, ki je v tesnem stiku s šolo? Uradnih ur ne poznamo na deželi, kajti po šolskem času so ure izvenšolskega delovanja — podrobnega narodnega dela. Narod je treba dvigniti in to se ne doseže kar tako čez noč, ali mogoče s par roditeljskimi sestanki in s par skioptiškimi predavanji! Tisoč malenkosti je treba, predno se pokaže viden uspeh podrobnega dela. Na misel mi hodijo lepe besede, ki jih je napisala med vojno v »Ženskem svijetu« naša pisateljica Kvedrova idealni bosanski devojki, ki je bila vsa nesrečna, ker ni znala prijeti dela za narod pri pravem koncu. Kaj ji je rekla gospa Zofka? »Idite v prvo kmetiško hišo in ako najdete tam nesnažno vzemite metlo v roko in pometite hišo, ali pa vzemite dete v naročje in ga potolažite — imeli boste zadoščenje, da ste storili nekaj za narod.« Prav je imela! Izobraženec si pomaga skoro v vsaki stvari sam, če pa ne, si pa že najde hitro pomoč, zlasti v večjem kraju, kjer je več inteligence. Kako pa je na deželi? Analfabeta spravi že ena sama dopisnica iz ravnotežja, en sam uradni odlok mu dela velike skrbi. Kam naj se obrne v zapuščeni vasi, kjer ni niti župana, niti župnika? Sto nasvetov daš v enem dnevu, dvajset pisem napišeš v nedeljo za Ameriko in daješ k temu še svoj papir. Pomagaš pri nezgodah, miriš v prepirih, tolažiš v nesreči. V današnjih časih preporoda imaš dela čez glavo. Tisoč malenkosti je, ki jih nihče ne vidi, tisoč del opraviš, ki jih nihče ne plača in ne — prizna. Navzlic temu pa olajšaš delo drugim, preprečiš sto nesreč. Vendar ne tarnamo, ker nas vodi pri tem ljubezen za svoj narod, katerega vredni sinovi hočemo biti!

Včasih je imela dežela vsaj materijalno vrednost pred mestom, danes je pa to prešlo. Aprovizacijske skrbi na deželi jemljejo dve tretjini vsega dela in pod težo te neznosnosti trpi tudi šola. Za živila moraš danes obletati vse hribe in doline ter beračiti od hiše do hiše. Vedno čuješ: »Kaj bodemo pa mi jedli?« V krajih, kjer so se preje dobila z lahkoto drva, gre danes zelo težko za nje. Za visoke vsote jih dobiš. Da ti pa ne ostane kaka ura časa za čitanje ali pisanje privatnih pisem »potelovadiš« s sekirico in žago, ker danes se na deželi z žaganjem drv nihče več ne ukvarja, zlasti pa ne pri šolah, kjer so — prazne kleti. Včasih sem videl po Ljubljani da so najemali kaznjence za žaganje drv, danes pa žagamo drva na deželi mi kulturni pijonirji. Oj ironija usode!

Za slučaj bolezni je velik križ, če si oddaljen od zdravnika. Ti dobri gospodje nam navadno nič ne računajo, pač pa njim dobro računajo vozniki. Pa ne gre toliko za račune, kot za faktično nevarnost zlasti pri otroških nalezljivih boleznih. Zamislite si učitelja očeta s kopico otrok med katerimi se pojavi nalezljiva bolezen. Treba je izolirati zdrave. Kam? Po zimi? 30 km od železnice! Ali ni ravno šola na deželi »centrala za zbiranje nalezljivih otroških bolezni«? Kateri otroci so še bolj izpostavljeni boleznim kot ravno učiteljevi, ki so vedno v šoli? Grozne številke bi dobili, če bi zbrali števila žrtev, ki jih zbira smrt ravno pri učiteljski deci. V tem slučaju je treba pač nekaj ukreniti, ker danes rabi naš narod in država krepkega in inteligentnega naraščaja.

Danes je podeželsko učiteljstvo z delom silno preobloženo. Naše šolstvo trpi vsled vojne in preureditve državnih in socijalnih razmer in — nazadnje »Pesimist!« Ne, tovariš! Pomisli na vojna leta! Takrat so bile razne olajšave glede obiska. Poglejte teme letošnjih učiteljskih konferenc! Obisk dela preglavice in drugo tudi. Stare knjige so pošle, novih definitivnih še ni — narod se pa v draginjo šolskih potrebščin uživeti — noče. To velja seveda le za šolo, kajti čez vinske visoke cene ne zabavlja nihče, na zvezke in knjige se pa huduje vsakdo. Vsi tozadevni sklepi konferenc so zastonj! Če preskrbuje država vojake z municijo, naj še šole — pa s kulturno!

Med izobraženci se lahko dopove marsikaj, na deželi pa kriči vse vprek na šolo in poslušati moramo »levite« mi nedolžni. Kam bo to dovedlo? Ali naj se tešimo z nado na boljše čase, ko bodo zvezki po krajcarju in abecedniki po štiri groše?

Ali naj iščemo pomoči pri naših famoznih krajnih šolskih svetih?

Učitelja smatrajo danes ljudje za vladnega eksponenta. Vsakemu hujskaču verujejo, tebe pa naženejo s kamenjem, če stopiš med nje s prepričevalno besedo! Včasih je imela oblast veljavo in moč, danes pa ne pozna nihče več spoštovanja in strahu. In za koga naj se človek še danes eksponira? Po deželi primanjkuje silno učiteljev, dasi se po mestih naravnost tepo za — suplenture. Zato ne vem, če je prav razširjati štirirazrednice v sedem- in osemrazredne šole, enorazrednice pa, ki imajo postavno število otrok za dvorazrednico, degradirati na zasilne ali celo ekskurendne šole. To bi bil napredek pri narobe koncu. Zato je netovariško, nedemokratsko in nepatrijotsko, če se nekateri kapricirajo le na mesta, dočim naj drugi mesto njih ali za nje zgagajo v vaški mizeriji, se pokmetijo in potonejo! Prijatelji, taka je naša pot, kdo trdi, da ni težka in trnjeva?

B. R.

Podpirajte „Jugoslovansko Matico!“

Profesorska skupština.

(Ustanovitev skupnega profesorskega društva za Jugoslavijo.)

Beograd, 8. oktobra.

U sali Druge Beogradske Gimnazije otvorena je 5. ov. mj. skupština Profesorskog Društva. Posetioca je na kraju moglo biti do 400.

Na tribuni se pojavljuje predsjednik Jaša Prodanović, koji otvara sastanak, čita dnevni red i predstavlja kao goste ove skupštine: Predsjednika UJU Čedu Todorovića i urednika »Nar. Prosvete« M. Stankovića i ostale.

Tek posle svega ovoga predsjednik Jaša Prodanović je održao svoj pozdravni govor posetiocima skupštine. Izmedju ostalog sa životom je pomenuo i taj paradoks, da profesori, koji kao inteligencija, kao duhovne vodje naroda, vode narod jedinstvu, nemaju sami svog profesijonalnog jedinstva. Zbog straha od neke hegemonije nastavnici-ce srednjih škola iz Hrvatske i Slovenije nisu pristupili spajanju svih prof. društava u jednu zajednicu.

U teku njegovog govora ušao je u salu ministar prosvete Sv. Pribičević.

Po završenom govoru je pozvao skupštinu da izbere časništvo Skupštine, za časništvo odmah su predložene dve liste: Jedna, koju su pomagale komuniste i mladji elementi i druga radikalno-demokratska.

Nastalo je dugotrajno glasovanje listicima. Posle njega je predsjednik Prodanović objavio, da je za predsjednika izabrat Sv. Štefanović za 167 glasova, a za podpredsjednika Jeremija Živanović za 150 glasova (oba radikalno-demokratska lista).

Pošto su se novoizbrana gospoda zahvalila na poverenju, sastanak je zaključen.

U 3 sata posle podne predsjednik Sv. Štefanović otvara drugi sastanak. Posle čitanog izveštaja o radu uprave, iz koga se vidi, da se zbog raznih uzroka, nije postiglo ništa pozitivno u radu, trebala je da nastane diskusija o tome izveštaju, koja bi bez sumnje bila žučna.

Ali nova raspoloženja u ceo rad ove sednice uneli su delegati iz pokrajina, koji predložiše da se diskusija o izveštaju ukine s dnevnog reda, a da se u pretres uzme statuti jedinstvenog Prof. Društva kraljevine SHS.

Divno je govorio St. Marković, direktor učiteljske škole iz Sarajeva (po čijem je predlogu ovo i učinjeno), zatim Dušan Mančer iz Splita, Stanislav Bevk iz Ljubljane i Serdar iz Zagreba, čiji je govor ostavio dubok utisak na sve.

°

Odbor jugoslavanskega profesorskega društva, ki je bil izvoljen na skupščini v Beogradu, se je konstituiral tako-le: Predsednik Milivoj Simič, podpredsednik Stjepan Pavičič, tajnika Josip Legi. in Leposlava Bošković, odborniki dr. S. Štefanović, Jaša Prodanović, Jovan Živanović, Boško Zavidović, Miloslava Petrović, Wester, Ivan Kon, Bolko Divac, Miodrag Ristič, blagajnik Jovan Dravič, namestniki Katič, Markovič, Glušac, Dončić, Kastner, Kozovič. V nadzorstvenem odboru so kot predsednik Jukanovič, kot tajnika Bogdanovič in Badaj.

S. Z.

Varčnost, ki ni varčnost.

Z veseljem smo pozdravili odlok viš. šolskega sveta, s katerim naj bi se vršila okrajna učiteljska konferenca začetkom šolskega leta po dolgih letih štirih vojnih in dveh v mladi Jugoslaviji. Saj bi se sešli vsi stanovski tovariši celega okraja in dali duška vsem novim načrtom, novim mislim, ki naj bi uravnavali naše delovanje v sedanjem svobodnem razmahu. Toda vedno pride po velikem navdušenju — razočaranje, to pot z odlokom višjega šolskega sveta, ki prelaga okrajno učiteljsko konferenco na prihodnje leto z ozirom na prevelike stroške, ki niso bili proračunani radi nenadnega podraženja železnic. Gre za par sto potninskih kronic, ki se jih more prištediti ravno pri našem stanu. Toda tak navidezni dobiček ne nosi in nikdar ne bo nosil obresti. Treba nam novih temeljitih učnih načrtov za zgodovinski in zemljepisni pouk; nemščino smo odpravili iz naših šol, a ji nismo dali nadomestila šolske knjige iz avstrijske dobe smo zavrgli, dobili smo »Šolske Liste«, a stare z avstrijsko navlako natrpane knjige se še vedno uporabljajo s kakšnim utemeljevanjem, vprašajmo! Ali ne bi bilo najumestnejše se o tem pogovoriti na okrajnih učiteljskih konferencah, kjer se zavzame pravo enotno stališče v tem oziru. Tako pa dela vsak po svoje, je li prav ali ne komu kaj mar? Torej ako nečemo zastoja, da ne rečem nazadovanja v našem šolstvu dajte nam več prilike za skupne stanovske sestanke, ki so v prvi vrsti okrajne učiteljske konference. Uvedimo v sporede naših zborovanj več praktično-didaktičnih vprašanj, da s tem bodrimo mlajše tovariše, katerih večina se je morala šolati na — bojiščih!

Gmotni dohodki aktivnega in upokojenega učitelja.

Glede tega naj vzamem za vzgled paralelo med upokojencem, ki je še pred vojno doslužil 40 let na šolskem polju in med aktivnim učiteljem, ki sedaj službuje 34. leto. —

Omeniti moram, da sta oba goriška begunca, bivajoča sedaj v Sloveniji. — Upokojenca imenujem A in aktivnega B.

Upokojenec A. je služil kot nadučitelj-voditelj petrazrednice in je po 40letnem učiteljevanju stopil v pokoj.

Po 4letnem begunstvu dobiva sedaj 425 K pokojnine in 962.5 K draginjske doklade: skupaj 1387.5 K mesečno. — Ta upokojenec ima družino, ki broji 3 osebe, t. j. poleg sebe, ženo in enega otroka, koji obiskuje neko srednjo šolo v mestu Sloveniji. To šolanje ga stane preko 800 K na mesec. Razvidno je iz tega, da ima tovariš mesečni — d e f i c i t. — Mora tedaj stroške zalagati, ako hoče otroka dalje šolati. I n, a k o g a n e š o l a, k a j n a j b o d e i z o t r o k a?

B. je aktiven nadučitelj-voditelj dvorazrednice in služi 34. leto. Tudi on je tudi že 4. leto begunec, a ne poučuje, ampak je kakor bi bil na dopustu. On je pa sam z ženo in nima otrok. — Ker je tudi on v b e g u n s t v u i n n i v J u g o s l a v i j i a k t i v e n, č e t u d i n i š e u p o k o j e n, pa ima sedaj mesečno plačo **2553 K** z draginjsko doklado vred.

Ako primerjamo tovariša A. ki je že pred vojno stopil v pokoj, in tovariša B. k i b i m o r a l š e b i t i a k t i v e n, pridemo do tega rezultata:

Upokojenec A. ima 1387.5 K mesečnih dohodkov, aktivnik B. ima 2553 K mesečnih dohodkov. B. ima tedaj **1165.5 K** v e č m e s e č n o n e g o A.

Po novi regulaciji bi dobival upokojenec A. poleg 1387.5 K mesečnih dohodkov še 3 × 12 K dnevno (za 3 osebe); tedaj bi imel: 1387.5 K + 1080 K = **2467.5 K mesečno.**

Aktivni učitelj B. bi pa dobival poleg sedanje plače, še dnevno 72 K več, to je: **2160 K; ergo 2553 K + 2160 K = 4713 K** m e s e č n o. Ta tovariš je pa, kakor omenjeno sam z ženo in k o t b e g u n e c n e p o u č u j e. — Poleg tega ima on tó udobnost, da poučuje v nekem samostanu dečke dotične samostanske šole, ki se pripravljajo za meniški stan, po 2 (dve) uri na dan in dobiva od samostana za to delo: prosto stanovanje, mleko, mast in slamno, drva in druge potrebščine. On ima tedaj stroške le še za meso in druge malenkosti. — kar mu iz srca privoščimo — znajoč, da ob sedanji veliki draginji tudi lepa plača malo zaleže.

V plači (v denarju) je tedaj razlika med upokojencem in aktivnim učiteljem sledeča:

Upokojenec A. = 2467.5 K mesečno: aktivnik B. = 4713 K mesečno. Razlika je tedaj za **2246 K**, koje bi dobival aktivni tovariš B. mesečno v e č, n e g o u p o k o j e n e c A.

Ako je to merilo in plačilo — p r a v i č n o, naj sodijo nepristranski čitatelji sami.

Da bi dobival tovariš A., ki je bil voditelj petrazrednice in je služil 40 let, **2246 K** m a n j mesečno, nego njegov aktivni tovariš B., zdi se meni o č i v i d n a k r i v i c a.

Nočemo biti aktivnemu tovarišu B. zavidljivi in mu privoščimo te dohodke, a želimo da bi se upokojenemu tovarišu A. n e — k r a t i l i v e č j i d o h o d k i. — Pomisliti moramo, da gre sedaj za to, **da** se dohodki učiteljstva **izjednačijo** i n d a s e u p o k o j e n c i — n a p r a m a k t i v n i m t o v a r i š e m — n e p r e z i r a j o v d o h o d k i h.

To naj naučno ministrstvo u v a ž u j e in u p o š t e v a, ako hoče učiteljstvu — a k t i v n e m u i n u p o k o j e n e m u — pravično povišati dohodke.

Učiteljsko društvo upokojencev pa opozarjamo na to in prosimo, da postopa v tem smislu, da ne bodo upokojenci — p o t i s n j e n i v k o t k o t s t a r o ž e l e z o, kajti znano je, da upokojenci so boljših gmotnih dohodkov potrebnejši od mlajših aktivnih tovarišev, ker oni so bili do sedaj v tem oziru — p r e z i r a n i z a t r u d a p o l n o 4 0 l e t n o d e l o v a n j e n a š o l s k e m p o l j u.

Vidrán.

Iz naše organizacije.

Društvene vesti.

+ **Učiteljsko društvo za kočevski okraj** zboruje v soboto dne 23. t. m. v Ribnici s sledečim dnevnim redom:

1. Pozdrav in poročilo predsednika o položaju,
2. Poročilo o Beogradu,
3. Poročilo o Mariboru,
4. Razno.

Zborovanje je takoj po prihodu dopoldanskega vlaka v prostorih mešč. šole in sicer v I. razredu (na deški šoli).

+ **Učiteljsko društvo za Prekmurje** je imelo svojo prvo zborovanje v novem šolskem letu dne 16. septembra v Murski Soboti. Tovariš predsednik g. Požegar, prisrčno pozdravi vse navzoče, posebno pa še nove kolege, ki jih je tudi usoda pripeljala sem v te daljne kraje. Nadalje pozdravi še posebej prekmurske kolege, ki so bili do sedaj na šesttedenskem tečaju v Št. Vidu pri Ljubljani. Priporoča jim, naj svoje vtise o lepi Sloveniji tudi vcepijo mladini v srce. Šolsko leto smo začeli s 1. septembrom, a večinoma v takih težavnih razmerah, da bo marsikomu klonil duh agilnosti. Učil ni nobenih, obisk je slab, radi obilnega dela v tem času, a še več radi pomanjkanja obleke. Nadalje pa še hujskajo gotovi ljudje, ki se štejejo k tukajšnji inteligenci, proti pošiljanju otrok v šolo, posebno tam, ker se vrši popolnoma normalen pouk t. j. v čisto slovenskem jeziku.

Po raznem razmotrivanju, kako bi se dosegel boljši šolski obisk, se sprejmejo izvajanja g. nadzornika Jurkota o enotnem obravnavanju šolskih zamud in uvedbi nerazdeljenega celodnevnega pouka, kjer je potreben. Zavrne se predlog »ponavljalnih šol«, ki so bile tu pod madžarsko upravo. Vse šolstvo v Prekmurju se ravna po prejšnjem štajerskem šolskem zakonu.

Vlada naj poskrbi za potrebna učila in naj tudi na nekak način pomore ubožnim slojem do nabave cenejšega blaga za obleko.

Vse zbrano učiteljstvo obžaluje, da se zavedno slov. učiteljstvo vedno napada in blati v tukajšnjem časopisu. Ako posameznik res kaj zakrivi, naj se osebno pokliče na odgovor, ne pa da se polena lomijo čez cel učiteljski stan. — V prihodnje bodemo tudi mi začeli izvajati konsekvence.

Ker je čas za izdelanje podrobnega učnega načrta za vse šole v Prekmurju pri tej obilni tvarini prekratko določen, se naprosi g. nadzornika, da se do prihodnjega zborovanja sestavi samo normalni načrt za vse stopnje.

Za referente se določijo:

Za 5razrednico: Čuček Fr., Crnko Stanetič Tilka. Za 4razrednico: Šprager, Krebs, Sep. Za 3razrednico: Telkaš, Antauer, Pavlič. Za 2razrednico: Capuder, Požegar, Gaberc. Za 1razrednico: Zupančič, Paulich, Vranjek.

V učiteljsko razsodišče se izvolijo:

Predsednik: Požegar: namestnik: Titan; 1. prisednik: Gaberc; 2. prisednik: Stanetič Tilka; 1. namestnik: Preininger; 2. namestnik: Kallai Angela.

Poročilo o delegacijskem zborovanju je podal g. nadzornik Jurko.

Iz tega poročila in o kongresu v Belgradu smo si osvežili posebno nekatere splošne točke programa Udruženja, ki so za nas tu najbolj pereče in katerih udejstitev je za nas krvava potreba:

»Šola bodi prosta vmešavanja cerkve; prosto varuštva raznih vplivnih strank. — Šola bodi nacijonalna! — Samo strokovnjaki - učitelji naj odločajo o šoli in učiteljstvu.« — Da ne bi bile te več dolgo samo naše pobožne želje! —

H koncu smo zaznali še veselo dejstvo, da šteje naše društvo danes že 75 članov. Upajmo, da bode sčasoma, ko se malo pojmi tajništvo, naše društvo eno najmočnejših — Poverjeništva UJU v Ljubljani. — Prihodnje zborovanje se je določilo za 6. november.

+ **Učiteljsko društvo litijskega okraja** zboruje 16. t. m. ob 10. uri na I. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani, Komenskega ulica. Pri obhajanju društvene tridesetletnice pričakuje polnoštevilne udeležbe — odbor.

Kronika.

— **Šolski štrajk na Češkem.** »Prager Abendzeitung« javlja, da so pričele stavkati nemške šole na Češkem. Vse šole v republiki so zaprte.

— **Znižanje cen knjigam.** Nemška knjigarska zveza je sklenila, da zniža cene vsem knjigam in listom ter da po možnosti ukine draginjsko povišanje za svoje edicije. Kdaj bomo pri nas kaj takega dočakali? Čas bi pač že bil!

— **V dneh 10., 11. in 12. avgusta t. l.** se je vršil v Bordeaux-u učiteljski kongres, ki je imel ustvariti »Učiteljsko Internacijonalo«, katerega so se udeležili učiteljski zastopniki različnih narodov.

— **Obvezen telovadni pouk za dekleta** bodo uvedli na vseh obrtnih in srednjih šolah na Francoskem.

— **Islandija,** ki se je odcepila od Danske in tvori zdaj avtonomno državo, ima 90.000 prebivalcev in nobenega analfabeta. Šolski pouk traja tam od oktobra do maja.

— **Francoska za učiteljske upokojence.** Francoska zbornica in senat sta glasovala v februarju in marcu t. l. za zakon o ureditvi pokoj. vseh drž. upokojencev, h katerim spadajo tudi učitelji. Zakon določa, da znaša stalni povišek pokojnin od 1. januarja t. l. 100% za vsoto 750 Fr., 50% za vsote od 750 do 1800 Fr., 25% za vsote od 1800 Fr. do 6000 Fr. Tako dobiva učitelj, ki je bil upokojen s svoto 1500 Fr. odslej sledečo pokojnino: Stara pokojnina 1500 Fr., več 100% 750 Fr., več 50% 750 Fr. — 2635 Fr. Za učiteljske vdove in sirote znašajo stalni poviški 100% do vsote 375 Fr., 50% za vsote od 375 do 900 Fr. in 25% za vsoto od 900—3000 Fr.

— **Šolstvo na Kitajskem v predrevolucijski dobi.** Ping Ling je objavil v Pedagogical Seminary nekaj autobiografskih podatkov iz svojega življenja, ki kažejo, kakšne cilje je imelo šolstvo in kakšnih metod so se Kitajci posluževali pri njem v predrevolucijski dobi. Na Kitajskem so učitelja in šolo visoko cenili, a vendar je država oba povsem zanemarjala. Stari sistem vzgojevanja je bil ustvarjen tako, da je uničeval vsaktero individualnost, navajal je človeka živeti le od preteklosti, da bi se le ohranil stari družabni red. Čeravno se država ni zanimala dosti za šolstvo, vendar je imela vsaka vas svojega učitelja, večkrat celo tudi lastno šolsko poslopje. Ping Ling je zahajal v svoji mladosti v tako poslopje, ki je imelo eno edino veliko sobo. Ta ni imela nikakega poda, ampak učenci so sedeli v krogu razpostavljeni ter v blatnih tleh. Poslopje je bilo krito s slamo. Najznamenitejši dan v življenju mladega Kitajca je bil prvi šolski dan. Poslali so ga k pouku praznično oblečenega. Tam se je moral najprej globoko prikloniti pred podobo Konfucija in pozdraviti na isti način svojega učitelja. Začeli so dolgi šolski dnevi. Počitniški dnevi pa so bili redki. Tudi ni poznal počitkov v opoldanskih urah. Učni načrt je bil obširen, čeravno po vsebini ubog. Učenci so se morali od 6. do 7. leta naučiti 400 do 500 znamenj kitajskega pisma. Na pamet so se morali učiti vsebino obširne čitanke, ki je vsebovala samo tribesedne stavke, s čudovito natančnostjo rimane. Istotako so učenci morali obvladati na pamet obširne in mnogovrstne biblijske knjige. Ves pouk je slonel na memoriranju; kazni so bile telesne in strašne. Kdor je hotel doseči najvišjo stopnjo akademske izobrazbe, se je moral podvreči izpitom, ki so se vršili po toliko in toliko dnevnem ločenju kandidata od odstalega sveta. Zgodilo se je, da so bili zaprti kandidatje držani tako strogo, da so — pomrli. Po Ling Pingu je dosegel ta sistem šolstva sledeče: 1. Ustvarjal je eden tip človeka, ki je bil konservativen in ljubitelj miru. 2. Pospeševal je in dajal vrednost samo intelektu, a obenem uničeval vrednost znanstva. 3. Uničeval je telesno duševno razvitejše kroge. 4. Gojil je v visoki, a enostranski meri moralo; to je bil tudi edini uspeh celega sistema.

Vsak Jugoslovan mora biti član „Jugoslovanske Matice!“

Iz Jugoslavije.

— **Naredba o novih draginjskih dokladah za državne aktivne in upokojene državne nameščence ter njih sirote,** ki je izšla dne 7. t. m. v »Službenih Novinah« št. 221 stopi v veljavo s 1. oktobrom t. l. in se objavi v celoti v eni prihodnjih številk »Uradnega lista«. Z likvidacijo novih draginjskih doklad se je že pričelo. Istotako je finančno ministrstvo glasom »Službenih Novin« z dne 8. t. m. D št. 222. uvažujoč sedanje življenske razmere na novo uredilo pristojbine in dnevnice glede povračila potnih stroškov državnih nameščencev za službena potovanja in selitve. Tudi ta naredba je veljavna od dne 1. oktobra t. l. dalje in jo objavi »Uradni list«. — Tej notici dodajemo, da je naše strokovno tajništvo posredovalo te dni pri predsedstvu višjega šolskega sveta in pri knjigovodstvu na deželni vladi, da bi se nove draginjske doklade tudi učiteljstvu čimpreje izplačale. Dobilo je zagotovilo, da se to izvrši 1. novembra; prej pa ni mogoče, ker so plače za november že likvidirane.

— **Spoštujmo zakone in uveljavimo njih avtoriteto — zahtevajmo stanarino in drva!** Kakor poroča »Narodna Prosveta« se je zagrebško učiteljsko društvo energično zavzelo za to, da se uveljavi člen 33., toč. 4. zakona o narodnih šolah z dne 23. julija 1919. Dosedaj je bila v Zagrebu odmerjena stanarina XI. čin. razr., ki je znašala letno 180 din. ali 720 kron. To stanarino so dobivali vsi učitelji, ki nimajo naturalnega stanovanja. O odškodnini za drva ni bilo govora. Drva in premog so dobivali le oni, ki so imeli naturalno stanovanje. V banski naredbi o izvedbi zakona o nar. šolah z dne 23. jul. 1919 se pa vprašanje stanarine in kuriva pušča popolnoma nedotaknjeno in tako dobi učiteljstvo v Zagrebu še vedno stanarino XI. čin. razr. drž. uradnikov, a odškodnine za drva — nobene. Ker pa za 15 din. mesečno ne dobi nihče v Zagrebu stanovanja in stane voz drv 1000 kron (250 din.) se je obrnilo učiteljsko društvo v Zagrebu do mestne uprave, da zviša stanarino odgovarjajočo X.—VII. čin. razredu in izplača tudi odškodnino za kurivo, ki gre učiteljstvu po zakonu z dne 23. jul. 1919. — Kakor razvidno, prejema učiteljstvo v Zagrebu vsaj staro stanarino poleg svoje plače in draginjskih doklad. V Sloveniji je na po uveljavljenju zakona z dne 23. jul. 1919 odpadla še stara stanarina in le slavni višji šolski svet in poverjeništvo za uk in bogočastje kar kratkomalo prezrlo to vprašanje in ga je na račun molčečnosti učiteljstva odstavilo z dnevnega reda realizacije.

— **Nove učiteljske penzije.** Državni svet je rešil pritožbo tov. Birkoviča, ki ga je minister prosvete upokojil po 1. sept. 1919 še s staro penzijo, na ta način, da ga mora ministrstvo prevesti s 1. decembrom 1919 na novo plačo po zakonu o nar. šolah z dne 23. jul. 1919 in mu od tega dne tudi izplačevati pokojnino po tem zakonu. Številka rešitve državnega sveta se glasi 1774, od 21. maja 1920. — Ta rešitev je važna za vse one, ki so bili upokojeni po 1. septembru 1919 in se lahko nanjo sklicujejo, če se jim je priznala še stara pokojnina.

— **Slovensko ljudstvo in Vrstovškovi nadzorniki.** Kmetijski list, glasilo »Samostojne kmetske stranke« prinaša sledeči članek: Ljubljanska inkvizicija. Tako imenujejo novo odredbo deželne vlade o imenovanju okrajnih šolskih nadzornikov za Slovenijo. Proti volji velike večine slovenskega učiteljstva proti volji ljudstva se je izvršilo to imenovanje. To je zopet nova slika slovenske demokracije. Česa vsega se bo še spomnila ta naša nesrečna vlada? Ali nima drugega dela kot vedno ljudstvo razburjati, enkrat delavce, drugič kmete in sedaj naj pridejo zopet na vrsto slovenski učitelji. In v teh za nas tako kritičnih časih! Ali misli vlada, da smo obdani s kitajskim zidom, da ne pride od nas nobena vest v svet? Vse, kar se noče udati klerikalnemu razdirajočemu absolutizmu, mora iti skozi šibe. Ista usoda, ki je preganjala nas samostojne kmete že nad eno leto, bo zadela sedaj slovensko učiteljstvo. Mi samostojni kmetje ne moremo iti molče preko tega vprašanja. Prava kmetska izobrazba bo mogoča le skupno s svobodnim slovenskim učiteljstvom na deželi. Učitelji-sužnji ne bodo vzgojili odločnih in zavednih kmetov, kakršne mi kmetje potrebujemo. Ne smemo prezreti, da se je prej omenjeno imenovanje izvršilo tik pred volitvami. Gre za klerikalno nadvlado. Velik del učiteljstva še ni pokazal svoje politične barve, gotovo pa je, da se ne ogreva za klerikalno nadvlado dr ja. Verstovška, ki hoče slovenskega učitelja zasužnjiti. Temu učiteljstvu hočejo spraviti na vrat svoje nadzornike, ki bodo preiskovali njih politično prepričanje in jim, če ne bi trobili v njihov rog, zavezali usta. V zvezi s tem so nastavljanje, prestavljanje in odstavljanje učiteljev ter razne šikane, ki bi si jih izmislila ta inkvizicija. »Slovenec«, glasilo SLS, že pripravlja pot za hujskanje proti učiteljem: v krajnih šolskih svetih se že pričenja gonja. Za liberalce bodo klicali učitelje prav tako, kakor so nas samostojne kmete in vera bo v nevarnosti. In kaj bo iz tega? Malo več hujskanja, malo grše življenje in večje sovraštvo med ljudmi, a veri bo to le škodovalo. Boj teh starih krajnih šolskih svetov avstrijskih patriotičnih ostankov bo brezuspešen proti zavednemu učiteljstvu, ki je v vojski dosti prestalo zaradi svojega prepričanja, med tem ko so ti krajni šolski sveti volsko za domačo pečjo prespali. To bo zadnje žalostno dejanje slovenske klerikalne vlade. Mi samostojni kmetje pa smatramo ta napad na samostojnost učiteljstva za napad na našo samostojnost in odločno povemo, da se bomo s slovenskim učiteljstvom borili ramo ob rami proti ljubljanski inkviziciji. — Kmet. — Probčitev tega članka smo namenoma odlagali, ker smo še vedno nekoliko verovali v dostojnost in pravičnost naše vlade in ker smo upali, da bo uvidela ta vlada svojo nasilno krivico in jo popravila. Pričakovali smo zaman. Zgodovina tega nasilstva je sledeča: Imenovati okrajne šolske nadzornike ima pravico le ministrstvo v Beogradu. Ker pa se je poverjenik dr. Verstovšek bal, da bo ministrstvo imenovalo nestrankarske šolske nadzornike na ta mesta, se je uprl ministrstvu in imenoval na lastno pest svoje strankarske pristaše in agitatorje. Vsled tega grozi nastati pravcata anarhija med učiteljstvom. Napredno učiteljstvo, ki je organizirano v Udruženju Jugoslovenskega Učiteljstva« (U. J. U.), noče priznati teh nepostavno imenovanih okrajnih šolskih nadzornikov ter ima tudi čisto prav. Klerikalno učiteljstvo združeno v »Slomškovi zvezi« pa zopet grozi, da ne bo priznalo tistih nadzornikov, ki bi jih imenovalo ministrstvo. Tako se varuje pri nas na najvišjih mestih državna avtoriteta. Tako anarhistično si predstavljajo naši klerikalci takozvano samoupravo (avtonomijo) Slovenije. To bi bila le obnovljena Šušteršičeva strahovlada. (Opomba uredništva Kmetijskega lista.)

— **Šolski nadzorniki v Sloveniji.** »Narodna Prosveta« poroča: Minister prosvete je brzojavno razrešil vse šolske nadzornike v Sloveniji, ki jih je nezakonito in samolastno imenoval prosvetni poverjenik v Ljubljani, in je ponovno zahteval ternopredloge o tem. Oziraje se na predlog, a ne upoštevajoč zahteve klerikalcev, ki se protivijo zakonu in rešitvi ministrskega sveta in upoštevajoč predloge referenta v višjem šolskem svetu ter upoštevajoč sposobnost vseh kandidatov, je minister prosvete imenoval okr. šolske nadzornike, vzete deloma iz predlogov poverjenika in deloma iz predlogov na seji viš. šolskega sveta.

— **Delo za novi šolski zakon v kraljevini SHS.** V ministrstvu prosvete zbirajo sedaj predloge in mnenja učiteljskih društev in drugih faktorjev, katerim je bil poslan načrt šolskega zakona, ki ga je izdelal Prosvetni Odbor v Beogradu l. 1919. Ko se ta ureditev raznih mišljenj konča, se bo izdelal nov načrt zakona o narodnih šolah za celo kraljevino SHS. To delo se prične najbrže že tekom tega meseca. V prvi vrsti se beleži vse ono, kar se je po izkušnjah pokazalo kot neobhodno potrebno, da se vnese v zakon, a se dosedaj ni upoštevalo. Opozarjajo se zaradi tega vsi činitelji in sodelavci, da javijo nedostatke, ki so jih opazili v načrtu, a bi bilo o njih zakonite ureditve, da to javijo nemudoma ministrstvu prosvete. (Oddelenju za osn. nastavu.)

— **Iz XIV. seje višjega šolskega sveta.** V četrtek dne 30. septembra se je vršila seja višjega šolskega sveta. Podpredsednik višji šolski nadzornik dr. Grafenauer je otvoril sejo in ugotovil sklepčnost. Pred prehodom na dnevni red se je spominjal umrlega člana višjega šolskega sveta kanonika Majcna ter pozdravil novega člana Božidara Betrianija. Poverjeništvo za socialno skrbstvo je namreč razrešilo Fr. Lavtižarja od zastopstva v višjem šolskem svetu in imenovalo na njegovo mesto Betrianija. Nato se pritožuje nadučitelj Štrukelj, zakaj so se brez njegove vednosti vršila pogajanja glede nameščenja stalnega referenta za ljudsko šolstvo v Sloveniji v ministrstvu prosvete. Potem so poročali višji šolski nadzorniki in referenti o raznih tekočih zadevah: personalije na srednjih in meščanskih šolah, podaljšanje študijskih dopustov, razširjenje šol, predlogi okrajnih in krajnih šolskih svetov pri oddajanju služb itd. Sklenilo se je, da se dekreti onih meščanskih in srednješolskih učiteljev, ki ne morejo ali nočejo nastopiti službe, razveljavijo, oz. predlagajo v razveljavljenje. Pritožba zoper imenovanje nadučiteljice v Konjicah se je odklonila. Nadučitelju Dobniku se je ob vstopu v pokoj izrekla zahvala in priznanje. Potem se je prešlo na dnevni red. Nadzornik za risanje na srednjih šolah A. Koželj se je imenoval za nadzornika risanja tudi na meščanskih šolah v šolskem letu 1920/21. Pri tej priliki je predlagal član višjega šolskega sveta L. Jelenc, naj se nadzorstvo za meščanske šole preosnuje v smislu resolucije Dragotina Humeka, ki je bila sprejeta na letošnjem učiteljskem delegacijskem zborovanju v Mariboru. Nasvetoval je, da naj predsedstvo višjega šolskega sveta prouči to vprašanje in stavi na eni prihodnjih sej konkretne predloge. Predlog je bil soglasno sprejet. O stanovskih in političnih društvih srednješolcev je poročal višji šolski nadzornik dr. Poljanec. Predlagal je, da se zadeva prepusti v rešitev ministrstvu prosvete. Potem se je vršilo dolgotrajno posvetovanje o predlogih slovenskega profesorskega društva o premembi naredbe o izpraševanju in redovanju v zrelostnih izpričevalih in dr. Predlogi so bili z nekaterimi spremembami sprejeti. Za nadučitelje so bili imenovani: Fran Friedl za nadučitelja pri Sv. Jerneju, Adolf Friedl v Svetinjah, Alojzij Intihar na Robu, Matija Kenda v Smledniku, Gustav Minkuš na Skaručni, Ivan Vuga v Komendi in Davorin Matko v Novem mestu. Učiteljske službe so dobili: Krista Petričeva, Antonija Hribernikova in Antonija Režabekova na dekliški šoli v Konjicah, Josip Pajtler v Limbušu, Rudolf Predan, Ljudmila Glinšekova in Marta Sekirnikova v Rogaški Slatini, Javorškova na Skaručni, Avgusta Sever-Archova v Št. Jerneju, Zorka Kosim-Bitežnikova v Igavasi; nadučitelj Tomaž Bitenc se razreši od nadučiteljske službe v Bevkah in se pridelí v službovanje na šoli v Škocjanu pri Turjaku. Nadučiteljska služba v Novi Štifti in Št. Janžu na Dravskem polju in učiteljska služba v Svetinjah se znova razpiše; razpišejo se tudi učiteljske službe na Resniku, v Skomarjih, pri sv. Barbari v Slov. goricah, pri Sv. Benediktu v Slov. goricah, pri Sv. Juriju v Slov. goricah in pri Sv. Rupertu v Slov. goricah, za katere ni bilo prosilcev. Oddaja nadučiteljske službe v Št. Gotardu in učiteljske službe v Turjaku se odloži. Dva profesorja se pomakneta v višji činovni razred. Na lastno prošnjo se upokojijo: Ana Dekleva-Račnikarjeva, Zofija Zupanova, otroška vrtnarica v Ljubljani, Olga Skuhala-Širceva in Alojzija Vovk-Maurinova. Upokoji se tudi 5 učiteljev v Prekmurju. Nanovo se sistemizira katehetsko mesto v Mostah pri Ljubljani in v Toplicah pri Zagorju. Sistemizira se tudi mesto učiteljice ženskih ročnih del na ljudski in meščanski šoli v Ljutomeru, služba se razpiše. Za stalnega slugo na drž. realni gimnaziji v Ljubljani se imenuje Ivan Grilc, dosiej sluga na državni realki v Ljubljani. Njegovo mesto se razpiše. Službeni okoliš učiteljice ženskih ročnih del pri Sv. Trojici v Slov. goricah se v toliko spremeni, da bo poučevala na ljudski šoli pri Sv. Trojici in pri Sv. Lenartu v Slov. goricah in ne več pri Sv. Rupertu v Sl. g. Glede ureditve bolezenskih dopustov se sklene, da se vsak učitelj in vsaka učiteljica po celoletnem bolezenskem dopustu, ako še ni sposoben za službo, začasno upokoji.

S tem je bil dnevni red izčrpan in podpredsednik je zaključil sejo.

Opomba uredništva: To poročilo je v zadnji številki po neljubi pomoti izostalo.

— **Za učiteljstvo meščanskih šol.** Na prvi seji Glavnega Prosvetnega Sveta v Vojvodini je izbrana komisija, ki se ima pečati z regulacijo plač meščansko - šolskemu učiteljstvu.

— **Odstranitev poverjeništev za uk in bogočastje.** Pri letošnjem delegacijskem zborovanju v Mariboru je bil pri točki „Vprašanje nadzornikov“ sprejet po delegaciji še naslednji dodatni prelog: „Odstranitev poverjeništev za uk in bogočastje bodi prva in najnujnejša naloga vseh pokrajinskih učiteljskih in profesorskih Zvez v kraljevini SHS. Vse agende teh poverjeništev naj prevzamejo višji šolski sveti.“

— **Prva sekretarica v ministrstvu prosvete.** Po predlogu organizacije beogradskih učiteljic je imenoval minister prosvete za sekretarico ministrstva pro-

Vlada naj poskrbi za potrebna učila in naj tudi na nekak način pomore ubožnim slojem do nabave cenejšega blaga za obleko.

Vse zbrano učiteljstvo obžaluje, da se zavedno slov. učiteljstvo vedno napada in blati v tukajšnjem časopisu. Ako posameznik res kaj zakrivi, naj se osebno pokliče na odgovor, ne pa da se polena lomijo čez cel učiteljski stan. — V prihodnje bodemo tudi mi začeli izvajati konsekvence.

Ker je čas za izdelanje podrobnega učnega načrta za vse šole v Prekmurju pri tej obilni tvarini prekratko določen, se naprosi g. nadzornika, da se do prihodnjega zborovanja sestavi samo normalni načrt za vse stopnje.

Za referente se določijo:

Za 5razrednico: Čuček Fr., Crnko Stanetič Tilka. Za 4razrednico: Šprager, Krebs, Sep. Za 3razrednico: Telkaš, Antauer, Pavlič. Za 2razrednico: Capuder, Požegar, Gaberc. Za 1razrednico: Zupančič, Paulich, Vranjek.

V učiteljsko razsodišče se izvolijo:

Predsednik: Požegar: namestnik: Titan; 1. prisednik: Gaberc; 2. prisednik: Stanetič Tilka; 1. namestnik: Preininger; 2. namestnik: Kallai Angela.

Poročilo o delegacijskem zborovanju je podal g. nadzornik Jurko.

Iz tega poročila in o kongresu v Belgradu smo si osvežili posebno nekatere splošne točke programa Udruženja, ki so za nas tu najbolj pereče in katerih udejstitev je za nas krvava potreba:

»**Šola bodi prosta vmešavanja cerkve; prosto varuštva raznih vplivnih strank. — Šola bodi nacijonalna! — Samo strokovnjaki - učitelji naj odločajo o šoli in učiteljstvu.**« — Da ne bi bile te več dolgo samo naše pobožne želje! —

H koncu smo zaznali še veselo dejstvo, da šteje naše društvo danes že 75 članov. Upajmo, da bode sčasoma, ko se malo pojani razhistrit... aše društvo eno najmočnejših — Poverjeništva ... v Ljubljani. — Prihodnje zborovanje se je določilo za 6. november.

\+ **Učiteljsko društvo litijskega okraja** zboruje 16. t. m. ob 10. uri na I. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani, Komenskega ulica. Pri obhajanju društvene tridesetletnice pričakuje polnoštevilne udeležbe — odbor.

Kronika.

— **Šolski štrajk na Češkem.** »Prager Abendzeitung« javlja, da so pričele stavkati nemške šole na Češkem. Vse šole v republiki so zaprte.

— **Znižanje cen knjigam.** Nemška knjigarska zveza je sklenila, da zniža cene vsem knjigam in listom ter da po možnosti ukine draginjsko povišanje za svoje edicije. Kdaj bomo pri nas kaj takega dočakali? Čas bi pač že bil!

— **V dneh 10., 11. in 12. avgusta t. l.** se je vršil v Bordeaux-u učiteljski kongres, ki je imel ustvariti »Učiteljsko Internacijonalo«, katerega so se udeležili učiteljski zastopniki različnih narodov.

— **Obvezen telovadni pouk za dekleta** bodo uvedli na vseh obrtnih in srednjih šolah na Francoskem.

— **Islandija,** ki se je odcepila od Danske in tvori zdaj avtonomno državo, ima 90.000 prebivalcev in nobenega analfabeta. Šolski pouk traja tam od oktobra do maja.

— **Francoska za učiteljske upokojence.** Francoska zbornica in senat sta glasovala v februarju in marcu t. l. za zakon o ureditvi pokoj. vseh drž. upokojencev, h katerim spadajo tudi učitelji. Zakon določa, da znaša stalni povišek pokojnin od 1. januarja t. l. 100% za vsoto 750 Fr., 50% za vsote od 750 do 1800 Fr., 25% za vsote od 1800 Fr. do 6000 Fr. Tako dobiva učitelj, ki je bil upokojen s svoto 1500 Fr. odslej sledečo pokojnino: Stara pokojnina 1500 Fr., več 100% 750 Fr., več 50% 750 Fr. — 2635 Fr. Za učiteljske vdove in sirote znašajo stalni poviški 100% do vsote 375 Fr., 50% za vsote od 375 do 900 Fr. in 25% za vsoto od 900—3000 Fr.

— **Šolstvo na Kitajskem v predrevolucijski dobi.** Ping Ling je objavil v Pedagogical Seminary nekaj autobiografskih podatkov iz svojega življenja, ki kažejo, kakšne cilje je imelo šolstvo in kakšnih metod so se Kitajci posluževali pri njem v predrevolucijski dobi. Na Kitajskem so učitelja in šolo visoko cenili, a vendar je država oba povsem zanemarjala. Stari sistem vzgojevanja je bil ustvarjen tako, da je uničeval vsaktero individualnost, navajal je človeka živeti le od preteklosti, da bi se le ohranil stari družabni red. Čeravno se država ni zanimala dosti za šolstvo, vendar je imela vsaka vas svojega učitelja, večkrat celo tudi lastno šolsko poslopje. Ping Ling je zahajal v svoji mladosti v tako poslopje, ki je imelo eno edino veliko sobo. Ta ni imela nikakega poda, ampak učenci so sedeli v krogu razpostavljeni ter v blatnih tleh. Poslopje je bilo krito s slamo. Najznamenitejši dan v življenju mladega Kitajca je bil prvi šolski dan. Poslali so ga k pouku praznično oblečenega. Tam se je moral najprej globoko prikloniti pred podobo Konfucija in pozdraviti na isti način svojega učitelja. Začeli so dolgi šolski dnevi. Počitniški dnevi pa so bili redki. Tudi ni poznal počitkov v opoldanskih urah. Učni načrt je bil obširen, čeravno po vsebini ubog. Učenci so se morali od 6. do 7. leta naučiti 400 do 500 znamenj kitajskega pisma. Na pamet so se morali učiti vsebino obširne čitanke, ki je vsebovala samo tribesedne stavke, s čudovito natančnostjo rimane. Istotako so učenci morali obvladati na pamet obširne in mnogovrstne biblijske knjige. Ves pouk je slonel na memoriranju; kazni so bile telesne in strašne. Kdor je hotel doseči najvišjo stopnjo akademske izobrazbe, se je moral podvreči izpitom, ki so se vršili po toliko in toliko dnevnem ločenju kandidata od odstalega sveta. Zgodilo se je, da so bili zaprti kandidatje držani tako strogo, da so — pomrli. Po Ling Pingu je dosegel ta sistem šolstva sledeče: 1. Ustvarjal je eden tip človeka, ki je bil konservativen in ljubitelj miru. 2. Pospeševal je in dajal vrednost samo intelektu, a obenem uničeval vrednost znanstva. 3. Uničeval je telesno duševno razvitejše kroge. 4. Gojil je v visoki, a enostranski meri moralo; to je bil tudi edini uspeh celega sistema.

Vsak Jugoslovan mora biti član „Jugoslovanske Matice!“

Iz Jugoslavije.

— **Naredba o novih draginjskih dokladah za državne aktivne in upokojene državne nameščence ter njih sirote**, ki je izšla dne 7. t. m. v »Službenih Novinah« št. 221, stopi v veljavo s 1. oktobrom t. l. in se objavi v celoti v eni prihodnjih številk »Uradnega lista«. Z likvidacijo novih draginjskih doklad se je že pričelo. Istotako je finančno ministrstvo glasom »Službenih Novin« z dne 8. t. m. D št. 222, uvažujoč sedanje življenske razmere na novo uredilo pristojbine in dnevnice glede povračila potnih stroškov državnih nameščencev za službena potovanja in selitve. **Tudi ta naredba je veljavna od dne 1. oktobra t. l. dalje in jo objavi »Uradni list«.** — Tej notici dodajemo, da je naše strokovno tajništvo posredovalo te dni pri predsedstvu višjega šolskega sveta in pri knjigovodstvu na deželni vladi, da bi se nove draginjske doklade tudi učiteljstvu čimpreje izplačale. Dobilo je zagotovilo, da se to izvrši 1. novembra; prej pa ni mogoče, ker so plače za november že likvidirane.

— **Spoštujmo zakone in uveljavimo njih avtoriteto — zahtevajmo stanarino in drva!** Kakor poroča »Narodna Prosveta« se je zagrebško učiteljsko društvo energično zavzelo za to, da se uveljavi člen 33., toč. 4. zakona o narodnih šolah z dne 23. julija 1919. Dosedaj je bila v Zagrebu odmerjena stanarina XI. čin. razr., ki je znašala letno 180 din. ali 720 kron. To stanarino so dobivali vsi učitelji, ki nimajo naturalnega stanovanja. O odškodnini za drva ni bilo govora. Drva in premog so dobivali le oni, ki so imeli naturalno stanovanje. V banski naredbi o izvedbi zakona o nar. šolah z dne 23. jul. 1919 se pa vprašanje stanarine in kuriva pušča popolnoma nedotaknjeno in tako dobi učiteljstvo v Zagrebu še vedno stanarino XI. čin. razr. drž. uradnikov, a odškodnine za drva — nobene. Ker pa za 15 din. mesečno ne dobi nihče v Zagrebu stanovanja in stane voz drv 1000 kron (250 din.) se je obrnilo učiteljsko društvo v Zagrebu do mestne uprave, da zviša stanarino odgovarjajočo X.—VII. čin. razredu in izplača tudi odškodnino za kurivo, ki gre učiteljstvu po zakonu z dne 23. jul. 1919. — Kakor razvidno, prejema učiteljstvo v Zagrebu vsaj staro stanarino poleg svoje plače in draginjskih doklad. V Sloveniji je pa po uveljavljenju zakona z dne 23. jul. 1919 odpadla še stara stanarina in je slavni višji šolski svet in poverjeništvo za uk in bogočastje kar kratkomalo prezrlo to vprašanje in ga je na račun molčečnosti učiteljstva odstavilo z dnevnega reda realizacije.

— **Nove učiteljske penzije.** Državni svet je rešil pritožbo tov. Birkoviča, ki ga je minister prosvete upokojil po 1. sept. 1919 še s staro penzijo, na ta način, da ga mora ministrstvo prevesti s 1. decembrom 1919 na novo plačo po zakonu o nar. šolah z dne 23. jul. 1919 in mu od tega dne tudi izplačevati pokojnino po tem zakonu. Številka rešitve državnega sveta se glasi 1774, od 21. maja 1920. — Ta rešitev je važna za vse one, ki so bili upokojeni po 1. septembru 1919 in se lahko nanjo sklicujejo, če se jim je priznala še stara pokojnina.

— **Slovensko ljudstvo in Vrstovškovi nadzorniki.** Kmetijski list, glasilo »Samostojne kmetske stranke« prinaša sledeči članek: Ljubljanska inkvizicija. Tako imenujejo novo odredbo deželne vlade o imenovanju okrajnih šolskih nadzornikov za Slovenijo. Proti volji velike večine slovenskega učiteljstva proti volji ljudstva se je izvršilo to imenovanje. To je zopet nova slika slovenske demokracije. Česa vsega se bo še spomnila ta naša nesrečna vlada? Ali nima drugega dela kot vedno ljudstvo razburjati, enkrat delavce, drugič kmete in sedaj naj pridejo zopet na vrsto slovenski učitelji. In v teh za nas tako kritičnih časih! Ali misli vlada, da smo obdani s kitajskim zidom, da ne pride od nas nobena vest v svet? Vse, kar se noče udati klerikalnemu razdirajočemu absolutizmu, mora iti skozi šibe. Ista usoda, ki je preganjala nas samostojne kmete že nad eno leto, bo zadela sedaj slovensko učiteljstvo. Mi samostojni kmetje ne moremo iti molče preko tega vprašanja. Prava kmetska izobrazba bo mogoča le skupno s svobodnim slovenskim učiteljstvom na deželi. Učitelji-sužnji ne bodo vzgojili odločnih in zavednih kmetov, kakršne mi kmetje potrebujemo. Ne smemo prezreti, da se je prej omenjeno imenovanje izvršilo tik pred volitvami. Gre za klerikalno nadvlado. Velik del učiteljstva še ni pokazal svoje politične barve, gotovo pa je, da se ne ogreva za klerikalno nadvlado dr. Verstovška, ki hoče slovenskega učitelja zasužnjiti. Temu učiteljstvu hočejo spraviti na vrat svoje nadzornike, ki bodo preiskovali njih politično prepričanje in jim, če ne bi trobili v njihov rog, zavezali usta. V zvezi s tem so nastavljanje, prestavljanje in odstavljanje učiteljev ter razne šikane, ki bi si jih izmislila ta inkvizicija. »Slovenec«, glasilo SLS, že pripravlja pot za hujskanje proti učiteljem: v krajnih šolskih svetih se že pričenja gonja. Za liberalce bodo klicali učitelje prav tako, kakor so nas samostojne kmete in vera bo v nevarnosti. In kaj bo iz tega? Malo več hujskanja, malo grše življenje in večje sovraštvo med ljudmi a veri bo to le škodovalo. Boj teh starih krajnih šolskih svetov avstrijskih patriotičnih ostankov bo brezuspešen proti zavednemu učiteljstvu, ki je v vojski dosti prestalo zaradi svojega prepričanja, med tem ko so ti krajni šolski sveti volsko za domačo peč jo prespali. To bo zadnje žalostno dejanje slovenske klerikalne vlade. Mi samostojni kmetje pa smatramo ta napad na samostojnost učiteljstva za napad na našo samostojnost in odločno povemo, da se bomo s slovenskim učiteljstvom borili ramo ob rami proti ljubljanski inkviziciji. — Kmet. — Priobčitev tega članka smo namenoma odlagali, ker smo še vedno nekoliko verovali v dostojnost in pravičnost naše vlade in ker smo upali, da bo uvidela ta vlada svojo nasilno krivico in jo popravila. Pričakovali smo zaman. Zgodovina tega nasilstva je sledeča: Imenovati okrajne šolske nadzornike ima pravico le ministrstvo v Beogradu. Ker pa se je poverjenik dr. Verstovšek bal, da bo ministrstvo imenovalo nestrankarske šolske nadzornike na ta mesta, se je uprl ministrstvu in imenoval na lastno pest svoje strankarske pristaše in agitatorje. Vsled tega grozi nastati pravcata anarhija med učiteljstvom. Napredno učiteljstvo, ki je organizirano v Udruženju Jugoslovenskega Učiteljstva« (U. J. U.), noče priznati teh nepostavno imenovanih okrajnih šolskih nadzornikov ter ima tudi čisto prav. Klerikalno učiteljstvo, združeno v »Slomškovi zvezi«, pa zopet grozi, da ne bo priznalo tistih nadzornikov, ki bi jih imenovalo ministrstvo. Tako se varuje pri nas na najvišjih mestih državna avtoriteta. Tako anarhistično si predstavljajo naši klerikalci takozvano samoupravo (avtonomijo) Slovenije. To bi bila le obnovljena Šušteršičeva strahovlada. (Opomba uredništva Kmetijskega lista.)

— **Šolski nadzorniki v Sloveniji.** »Narodna Prosveta« poroča: Minister prosvete je brzojavno razrešil vse šolske nadzornike v Sloveniji, ki jih je nezakonito in samolastno imenoval prosvetni poverjenik v Ljubljani, in je ponovno zahteval ternopredloge o tem. Oziraje se na predlog, a ne upoštevajoč zahteve klerikalcev, ki se protivijo zakonu in rešitvi ministrskega sveta in upoštevajoč predloge referenta v višjem šolskem svetu ter upoštevajoč sposobnost vseh kandidatov, je minister prosvete imenoval okr. šolske nadzornike, vzete deloma iz predlogov poverjenika in deloma iz predlogov na seji viš. šolskega sveta.

— **Delo za novi šolski zakon v kraljevini SHS.** V ministrstvu prosvete zbirajo sedaj predloge in mnenja učiteljskih društev in drugih faktorjev, katerim je bil poslan načrt šolskega zakona, ki ga je izdelal Prosvetni Odbor v Beogradu l. 1919. Ko se ta ureditev raznih mišljenj konča, se bo izdelal nov načrt zakona o narodnih šolah za celo kraljevino SHS. To delo se prične najbrže že tekom tega meseca. V prvi vrsti se beleži vse ono, kar se je po izkušnjah pokazalo kot neobhodno potrebno, da se vnese v zakon, a se dosedaj ni upoštevalo. Opozarjajo se zaradi tega vsi činitelji in sodelavci, da javijo nedostatke, ki so jih opazili v načrtu, a bi bilo o njih zakonite ureditve, da to javijo nemudoma ministrstvu prosvete. (Oddelenju za osn. nastavu.)

— **Iz XIV. seje višjega šolskega sveta.** V četrtek dne 30. septembra se je vršila seja višjega šolskega sveta. Podpredsednik višji šolski nadzornik dr. Grafenauer je otvoril sejo in ugotovil sklepčnost. Pred prehodom na dnevni red se je spominjal umrlega člana višjega šolskega sveta kanonika Majena ter pozdravil novega člana Božidara Betrianija. Poverjeništvo za socialno skrbstvo je namreč razrešilo Fr. Lavtižarja od zastopstva v višjem šolskem svetu in imenovalo na njegovo mesto Betrianija. Nato se pritožuje nadučitelj Štrukelj, zakaj so se brez njegove vednosti vršila pogajanja glede nameščenja stalnega referenta za ljudsko šolstvo v Sloveniji v ministrstvu prosvete. Potem so poročali višji šolski nadzorniki in referenti o raznih tekočih zadevah: personalije na srednjih in meščanskih šolah, podaljšanje študijskih dopustov, razširjenje šol, predlogi okrajnih in krajnih šolskih svetov pri oddajanju služb itd. Sklenilo se je, da se dekreti onih meščanskih in srednješolskih učiteljev, ki ne morejo ali nočejo nastopiti službe, razveljavijo, oz. predlagajo v razveljavljenje. Pritožba zoper imenovanje nadučiteljice v Konjicah se je odklonila. Nadučitelju Dobniku se je ob vstopu v pokoj izrekla zahvala in priznanje. Potem se je prešlo na dnevni red. Nadzornik za risanje na srednjih šolah A. Koželj se je imenoval za nadzornika risanja tudi na meščanskih šolah v šolskem letu 1920/21. Pri tej priliki je predlagal član višjega šolskega sveta L. Jelenc, *naj se nadzorstvo za meščanske šole preosnuje* v smislu resolucije **Dragotina Humeka, ki je bila** sprejeta na letošnjem učiteljskem delegacijskem *zborovanju v Mariboru.* Nasvetoval je, da naj predsedstvo višjega šolskega sveta prouči to vprašanje in stavi na eni prihodnjih sej konkretne predloge. Predlog je bil soglasno sprejet. O stanovskih in političnih društvih srednješolcev je poročal višji šolski nadzornik dr. Poljanec. Predlagal je, da se zadeva prepusti v rešitev ministrstvu prosvete. Potem se je vršilo dolgotrajno posvetovanje o predlogih slovenskega profesorskega društva o premembi naredbe o izpraševanju in redovanju v zrelostnih izpričevalih in dr. Predlogi so bili z nekaterimi spremembami sprejeti. Za nadučitelje so bili imenovani: Fran Friedl za nadučitelja pri Sv. Jerneju, Adolf Friedl v Svetinjah, Alojzij Intihar na Robu, Matija Kenda v Smledniku, Gustav Minkuš na Skaručni, Ivan Vuga v Komendi in Davorin Matko v Novem mestu. Učiteljske službe so dobili: Krista Petričeva, Antonija Hribernikova in Antonija Režabekova na dekliški šoli v Konjicah, Josip Pajtler v Limbušu, Rudolf Predan, Ljudmila Glinšekova in Marta Sekirnikova v Rogaški Slatini, Javorškova na Skaručni, Avgusta Sever-Archova v Št. Jerneju, Zorka Kosim-Biteznikova v Igavasi; nadučitelj Tomaž Bitenc se razreši od nadučiteljske službe v Bevkah in se pridelí v službovanje na šoli v Škocjanu pri Turjaku. Nadučiteljska služba v Novi Štifti in Št. Janžu na Dravskem polju in učiteljska služba v Svetinjah se znova razpiše; razpišejo se tudi učiteljske službe na Resniku, v Skomarjih, pri sv. Barbari v Slov. goricah, pri Sv. Benediktu v Slov. goricah, pri Sv. Juriju v Slov. goricah in pri Sv. Rupertu v Slov. goricah, za katere ni bilo prosilcev. Oddaja nadučiteljske službe v Št. Gotardu in učiteljske službe v Turjaku se odloži. Dva profesorja se pomakneta v višji činovni razred. Na lastno prošnjo se upokojijo: Ana Dekleva-Račnikarjeva, Zofija Zupanova, otroška vrtnarica v Ljubljani, Olga Skuhala-Širceva in Alojzija Vovk-Maurinova. Upokoji se tudi 5 učiteljev v Prekmurju. Nanovo se sistemizira katehetsko mesto v Mostah pri Ljubljani in v Toplicah pri Zagorju. Sistemizira se tudi mesto učiteljice ženskih ročnih del na ljudski in meščanski šoli v Ljutomeru, služba se razpiše. Za stalnega slugo na drž. realni gimnaziji v Ljubljani se imenuje Ivan Grilc, dosiej sluga na državni realki v Ljubljani. Njegovo mesto se razpiše. Službeni okoliš učiteljice ženskih ročnih del pri Sv. Trojici v Slov. goricah se v toliko spremeni, da bo poučevala na ljudski šoli pri Sv. Trojici in pri Sv. Lenartu v Slov. goricah in ne več pri Sv. Rupertu v Sl. g. Glede ureditve bolezenskih dopustov se sklene, da se vsak učitelj in vsaka učiteljica po celoletnem bolezenskem dopustu, ako še ni sposoben za službo, začasno upokoji.

S tem je bil dnevni red izčrpan in podpredsednik je zaključil sejo.

Opomba uredništva: To poročilo je v zadnji številki po neljubi pomoti izostalo.

— **Za učiteljstvo meščanskih šol.** Na prvi seji Glavnega Prosvetnega Sveta v Vojvodini je izbrana komisija, ki se ima pečati z regulacijo plač meščansko - šolskemu učiteljstvu.

— **Odstranitev poverjeništev za uk in bogočastje.** Pri letošnjem delegacijskem zborovanju v Mariboru je bil pri točki „Vprašanje nadzornikov“ sprejet po delegaciji še naslednji dodatni prelog: „Odstranitev poverjeništev za uk in bogočastje bodi prva in najnujnejša naloga vseh pokrajinskih učiteljskih in profesorskih Zvez v kraljevini SHS. Vse agende teh poverjeništev naj prevzamejo višji šolski sveti.“

— **Prva sekretarica v ministrstvu prosvete.** Po predlogu organizacije beogradskih učiteljic je imenoval minister prosvete za sekretarico ministrstva pro-

svete in za referentinjo za žensko ljudsko šolstvo Kezaro Jankovičevo, učiteljico v Trsteniku.

— **Plače učiteljem iz okupiranih ozemelj.** »Narodna Prosveta« poroča: Učiteljima i učiteljicama u Vojvodini, a koji se nalaze na teritoriju, koja po ugovoru o miru neće pripasti našoj kraljevini, izdavače se plata i dnevnica na skupoću za sve vreme koje budu proveli u službi u našoj kraljevini, bez obzira da li su položili zakletvu na vernost. Plata će im se određivati po našem zakonu o nar. školama, a dnevnica na skupoću po postojećem rešenju Min. Saveta.

— **Zadnji dan jugoslovanskega profesorskega kongresa v Beogradu.** »Jutro« poroča: Zadnji dan je skupščina razpravljala o zboljšanju pouka na ta način, da bi dajalo smernice profesorsko društvo kot najbolj kompetenten činitelj. Razpravljalo se je tudi o vprašanju zgradbe profesorskega doma. Kongres je pooblastil odbor profesorskega društva, naj osnuje ustanovni fond za ta dom ter zahteva od ministrstva za prosveto podpore v to svrho. Dom bi služil v prvi vrsti profesorskim sirotam. Odbor se je nadalje pooblastil, naj zahteva, da se dokladе in plače profesorjev izenačijo po vsej državi. Kongres je obsodil postopanje vlade v vprašanju glede člena 15. volilnega zakona za konstituanto (pasivna volilna pravica). Končno je predsednik dr. Marković naznanil, da se bo prihodnji kongres vršil v Zagrebu, ako bodo profesorji v Hrvatski pristopili v edinstveno organizacijo, v nasprotnem primeru pa se bo vršil v Ljubljani. Končno se je tudi sklenilo, da se od ministrstva za prosveto zahteva, naj se profesorja dr. Marković in Trebinjac postavita ali pred sodišče, ali pa naj se jima vrneta službeni mesti, s katerih sta bila odstranjena zaradi svojega komunističnega prepričanja in glasovanja.

— **Odobrena pravila UJU.** Na osnovi člena 1. uredbe o ureditvi ministrstva prosvete je odobril minister prosvete pravila Udruženja Jugoslovanskega Učiteljstva.

— **Nujna zadeva.** Prejeli smo pod tem naslovom sledeči dopis: Kakor so poročali naši stanovski listi, je ministrstvo prosvete predpisalo učni načrt za meščanske šole, ki se uveljavi začasno v šolskem letu 1920—21. Ker pa doslej ni bilo nikjer čitati, da bi kakšna enketa poznavateljev meščanske šole izdelovala kakšen učni načrt, so ga najbrž izdelali brez nas. Krivi smo temu pa gotovo precej tudi sami, ker ni nikjer slišati našega glasu. To je pa mogoče le potom organizacije meščanskošolskega učiteljstva, ker bodemo doživeli še več sličnih iznenadenj. Učne načrte za meščanske šole je treba preustrojiti, aktualno postaja vprašanje **zastopstva mešč. šole v okrajnih in višjem šolskem svetu.** Treba se je pogovoriti o učnih knjigah, o učni obveznosti strok. učiteljstva itd. Interes mešč. šole naravnost kategorično zahteva, da se strok. učiteljstvo čim prej kje sestane ter se v omenjenih vprašanjih razgovori, sicer bodo o meščanski šoli še nadalje odločevali možje, kateri nje ustroja sploh ne poznajo. Celje, Ljubljana, Maribor! Ali res ni nikogar, ki bi sklical takšen sestanek? Ali se bomo zganili še le takrat, ko nas bode prehitel čas, oziroma Ljubljana ali Beograd s svojimi naredbami?

— Pripomba uredništva: Tovarišu dopisniku bi moralo biti znano, da je bil sestanek meščanskošolskega učiteljstva že sklican pred meseci za učiteljstvo meščanskih šol, a so sklicatelji naleteli takrat v lastnih vrstah na tako velike ovire da se je nameravani sestanek moral opustiti.

— **Narodni dobrotnik.** Dne 4. t. m. je umrl na svojem posestvu v Makolah g. **dr. Josip Georg**, odvetnik v Šmarju pri Jelšah. V svoji oporoki se je spomnil prepotrebne šolske družbe sv. Cirila in Metoda ter jo postavil za svojega univerzalnega dediča, s katerim činom je naklonil družbi nad 1 milijon kron. Velikodušnemu narodnemu dobrotniku bodi chranjen časten in trajen spomin v vrstah vsega slovenskega učiteljstva!

— **Podržavljenje mestne trgovske šole v Celju.** Mestna trgovska šola v Celju je prešla s 1. septembrom t. l. v državno upravo in postala državni zavod. S tem se je izpolnila že večkrat izražena želja celjskega mestnega sosveta in trgovstva.

— **Pritožba staršev.** Pod tem naslovom piše „Jutro" z dne 8. t. m. sledeče: Oče, ki ima šoloobvezne otroke, nam piše: Počitnice so bile dolge, toda za našo prosvetno upravo še vedno prekratke. Poverjeništvo za uk in bogočastje porabi menda ves svoj čas za politiko, zato ni čudno, če je pozabilo skrbeti da bodo naši otroci mogli dobiti učnih knjig. Zaman povpraševanje po knjigarnah — knjig navzlic obljubam ni. Naše učiteljstvo po svoji ogromni večini vpošteva težavne razmere in skuša otrokom s potrpežljivim in natančnim razlaganjem nadomestiti knjige. Ponekod pa ne vidimo pravega razumevanja in v šoli Uršulink se je n. pr. zgodilo, da je učiteljica v nekem razredu zagrozila učenkam s slabim redom iz vedenja (!!), — ako si takoj ne preskrbe potrebnih učnih knjig. Otroci jokajo, starši kolnejo — knjigarne skomigajo z rameni, poverjenik pa mirno opravlja svoje strankarske posle.

— **Poljudni zdravstveni tečaji.** Po naročilu ministrstva za narodno zdravje se bo priredila v Ljubljani šola za poučevanje naroda v vseh važnejših zdravstvenih zadevah. Šola bo imela obliko poljudnih šestteden skih tečajev. Za sedaj se razpisujeta dva tečaja, enega za splošno občinstvo, drugega za ženstvo. 1.) Prvi tečaj, h kateremu ima pristop vse odrasle osebe, ne glede na spol in stan, se prične dne 8. novembra t. l., predavanja se bodo vršila vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, v kemični dvorani tukajšnje državne realke od 20. do 21. ure. Predmeti se bodo menjali po nastopnem redu: Občna higijena (mestni fizik dr. Otmar Krajec), tuberkuloza (dr. Tone Jamar), alkoholizem (docent dr. Ivan Robida). 2.) Drugi tečaj, namenjen le za odraslo ženstvo, se prične istotako dne 8. novembra t. l. Predavanja se bodo vršila v risalni dvorani I. državne gimnazije vsak dan, razen nedelje in praznikov od 20. do 21. ure. Predavanja bodo obravnavala bolniško postrežbo (primarij dr. Ivan Jenko), oskrba mater in dojencev (profesor dr. Alojzij Zalokar), zaščito dece (Alojzija Štebi). Prijave sprejema zdravstveni odsek (deželni dvorec soba št. 37) do vštetega dne 26. oktobra vsak dan od 8. do 12. ure. Izmed priglašenih se bo sprejelo toliko udeležencev, kolikor bo dopuščal prostor in se bo sprejetim pravočasno dostavila legitimacija, s katero se imajo izkazati pri vstopu v učno dvorano. Udeležba je brezplačna; priglase pa naj se le tisti, ki imajo resno voljo udeleževati se vseh predavanj do konca tečaja.

— **Obrtno-nadaljevalna šola v Celju.** Kar se ne more posrečiti v Ljubljani, se je posrečilo v Celju: V nedeljo 10. t. m. se je pričel pouk na tamošnji obrtno-nadaljevalni šoli, ker so se finančne zadeve ugodno rešile na zadnji seji celjskega šolskega odbora.

— **Žrtev nemškega divjaštva.** Slavko Malnarič, učiteljiščnik iz Ljubljane, Stara pot št. 1, je šel 8. t. m. na stražo na Koroško. Deležen je bil patrulje v Podrožčici. Dne 9. t. m. zjutraj ob 2. uri poči neki strel in krogla je zadela Malnariča v stopalo desne noge. Kdo je streljal, se vsled teme ni moglo dognati. Malnarič pripoveduje, da so hoteli nemški divjaki na več mestih slovenskim kmetom zažgati posestva, toda naše straže so jih prepodile. Malnariča so prepeljali v Ljubljano.

— **„Društvo ljubiteljev poljskega naroda"** priredi tudi letos v Ljubljani tečaj za učenje poljskega jezika. Poljski narod je po številu drugi izmed slovanskih narodov, po kulturi pa zavzema med njimi eno izmed prvih mest. Razgovor o otvoritvi kurza se je vršil v petek, dne 8. okt. ob 18. uri na realni gimnaziji na Poljanah, I. nadstropje.

— **Društvo „Jubilejska samopomoč"** naznanja, da sta umrla člana Anton Fakin in Josip Dobnik. Treba bo torej poslati za 65. in 66. smrtni slučaj. Položnice se v kratkem odpošljejo z napisanimi zneski za gornja slučaja, poštno in event. zaostanke.

— **Popravek.** V 37. štev. Učit. Tovariša piše poročevalec o zborovanju Učit. društva Ljubljanskega med drugim, „da sta morala oba Kocijančič resignirati na službo (v Ljubljani namreč)." Imenovana dva nista **resignirala** na službi v Ljubljani, pač pa sta za zdaj ostala še na mestih, ker nimata stanovanja v Ljubljani. Novi službi nastopita kakor hitro dobita primerno stanovanje v Ljubljani ali bližnji okolici.

— **Za prvi letnik kmetijskega tečaja** na državni kmetijski šoli v Št. Juriju ob Južni železnici, se je priglasilo letos samo 17 gojencev, dočim je prostora za 28 gojencev. Res žalostno dejstvo, da vlada tako malo zanimanje za to važno gospodarsko šolo. Potrebno bi bilo, da se rok za prijave podaljša.

— **Rudarska šola v Celju,** ki bo obsegala letos dva letnika, prične s poukom v prvem letniku dne 1. novembra, v drugem pa dne 18. oktobra. Pouk bo trajal do dne 31. julija 1921. V prvi letnik bo sprejetih letos 30 dijakov.

— **Profesorski štrajk v Osijeku.** Na vseh srednjih in strokovnih državnih in zasebnih šolah so stopili v štrajk profesorji, ker so baje materijelno oškodovani v plačah z ozirom na druge stanove.

— **Himen.** V torek dne 12. t. m. se je poročila naša tovarišica gdč. Lucija Mencinger, učiteljica v Grabščanih z g. poročnikom Mikom Rainer-jem. Bilo srečno!

— **Na štirirazredni ljudski šoli v Kranjskigori** je takoj oddati eno učno mesto. Zglasiti se je pri šolskem vodstvu. Za dobro hrano in stanovanje je poskrbljeno.

Neodrešena domovina.

— r **Izboljšanje učiteljskih plač.** Ministrstvo v Rimu je sklenilo, da bodo učitelji ljudskih šol v zasedenem ozemlju deležni vseh ugodnosti, ki jih uživajo učitelji v kraljevini.

— r **Ravnateljstvo meščanske šole v Postojni** naznanja, da je gen. civ. komisarijat dovolil četrti razred. V to svrho išče ravnateljstvo novih učnih moči. — Šolsko leto prične na zavodu v sredo 20. oktobra. Vpisovanje se bo vršilo 18. in 19. t. m. Nanovo vstopajoči učenci predlože zadnje spričevalo in rojstni list. Sprejemajo se tudi hospitantke.

— r **Italijani zapirajo hrvatske šole.** V Drniši v Dalmaciji so italijani zatvorili hrvatsko šolo in pošiljajo otroke v Šibenik, kjer se je otvorila za to deco italijanska ljudska šola.

— r **Slovensko šolstvo.** Na Slovenskem učiteljišču v Tolminu se prične šolsko leto dne 15. oktobra. — Na šoli Glasbene Matice v Trstu se vrši te dni vpisovanje.

— r **Redni pouk na šentjakobski šoli v Trstu** se je pričel. Vpisanih je okoli 1500 slovenskih otrok.

— r **Učne knjige.** Stare predelane Vidrove in Josin - Ganglove učne knjige bodo odobrene v kratkem času, centralni urad v Rimu je zahteval neke male popravke. Dotiskane bodo do srede novembra. Za sedaj je potrjena in pripravljena le Bandljeva »Zgodovina Italije«. Koncem oktobra izideta mali in veliki katekizem, Zgodbe in Črnivčeve računice pa koncem novembra.

— r **»Glasbena Matica« v Trstu** je otvorila svojo šolo. Vpisovanje se je zaključilo danes. Poučevalo se bo tudi v spodnji okolici in tudi pri Sv. Jakobu.

— r **Nesramna predrznost laškega višjega šolskega funkcionarja.** Meseca septembra se je podalo predsedstvo »Zveze slovanskih učiteljskih drustev v Trstu« na generalni civ. komisarijat, da pospeši rešitev nekaterih za celokupno učiteljstvo zasedenega ozemlja prav perečih vprašanj. Med drugim so se mudili tudi pri višjem šolskem nadzorniku, ki je bil v svoji drznosti toli nesramen, da je učiteljstvo nahrulil s temi-le besedami: **»Zasedbena oblast ima pravico obdržati v službovanju one, ki jih sama hoče obdržati in ki ji ugajajo. Vsi učitelji so nastavljeni le provizorično, ker ni bil doslej še nihče uradno potrjen. Tudi so učitelji sami priznali to svoje provizorično službeno stanje s tem, da so vložili na šolsko oblast tozadevne prošnje za službeno potrditev. Če oblast koga premesti, je to le milost, ki mu jo izkaže, ker ga lahko kar odstavljo in pošljejo »z Bogom« ali »k vragu«, kakor že sami hočejo. Vse delovanje jugoslovenskega učiteljstva smatra šolska oblast za protitalijansko in protidržavno. Z ozirom na napade (Učit. Lista in drugih slovenskih časopisov), katerim je ona izpostavljena zaradi ravnanja z učiteljstvom, bo prisiljena tudi ona objaviti v skrajnem slučaju potom italijanskega tiska vse tozadevne slučaje učiteljskega delovanja, ki jih natančno pozna in bo tako dokazala njih krivdo. Končno ne more šolska oblast razumeti, kako da učiteljstvo ne uvideva njene dobrohotnosti do šole in njega samega.«** — Kakor se razvidi iz tega razgovora, čakajo naše tovariše onkraj demarkacijske črte res zlati časi!

— r **Italijani proti našim šolam.** S Sušaka poročajo 10. t. m.: Te dni so postavili Italijani pred vse tukajšnje srednje šole karabinerje, ki zahtevajo od vsakega dijaka legitimacije. Ako se izkaže, da dijak ne stanuje na Sušaku, temveč v kakem drugem kraju okupiranega ozemlja, ga ne puste v šolo, marveč ga peljejo na policijo in ga tam zopet izpuste z navodilom, da mora hoditi v šolo v kakem drugem kraju Julijske Benečije, ker da je tam dosti srednjih šol. Očividno je, da delajo to zaradi tega, da bi popolnoma opustili srednje šole na Sušaku. Na vprašanje, zakaj tako delajo, so odgovorili karabinjerji, da so dobili za to nalog od komande v Opatiji.

Književnost in umetnost.

Vse pod tem zaglavjem navedene knjige, muzikalije, tiskovine itd. prodaja in sprejema zanje naročnino knjigarna „Učiteljske tiskarne" v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

»Ljubljanski Zvon«. XL. Vsebina 8. številke: Ivan Albreht: Meditacija. — A. Gradnik: O, ti življenja črnopeni vir. — Ivo Šorli: Gospa Silvija. — Dr. August Žigon: Korytkova pogodba z Blaznikom. — Miran Jarc: V noči. — Franc Veber: Bergsonova teorija smešnega. Stano Kosovel Brez besede. — Ivan Zorec: Mana. — Franjo Roš: Iz polnih čaš. — Dr. France Goršič: O samorastlem pravu. — Igo Gruden: Narahlo, tiho. — Ivan Albreht: Tomijeve Tine mlada leta. — Miran Jarc: V rokah hlad. — Marija Kmetova: Večerna. — A. Gradnik: Na goriškem gradu. — Književna poročila. — Kronika. — Nove knjige.

Slovenačka književnost. Te dni izide v Beogradu (zaloga Zdravko Spasojević) knjiga pod gornjim naslovom, ki jo je napisal dr. Ivan Prijatelj, profesor ljubljanske univerze. Uvod knjige je napisal Pavle Popović.

Nov list za mladino. Ministrstvo prosvete je sklicalo enketo, katera proučava vprašanje o ustanovitvi mladinskega lista, ki naj bi imel nalogo vzgajati mladino v duhu narodnega edinstva.

Naša deca. V Beogradu je začel izhajati list za otroke, lepo v barvah ilustriran. Ureja ga Jelena Zrnjć, ilustrira pa J. Danilovac. Na naslovni sliki vidimo našo jugoslovansko deco, kako pleše kolo. Med njimi je tudi deklica v slovenski narodni noši. List je za otroke zelo primeren in se v njem z lahkoto uče srbohrvaščine. Priporočamo ga prav toplo vsem. Dobiva se po knjigarnah. Stane štiri krone, kar ni drago za 16 ilustriranih strani. Otroci bodo imeli pri njem mnogo zabave, ker ima v slikah razne igre za našo deco.

Listnica uredništva.

Tov. Am. K. T.: Ne moremo uporabiti za naš list.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Fran Marolt.
Last in založba UJU. — poverjeništva Ljubljana.
Tiska »Učiteliska tiskarna« v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč je sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta" v Ljubljani
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.
Promet do 30. sept. 1920 **K 450.928·60.**
Hranilne vloge se obrestujejo po **4%.**
Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od ½10. do ½12. ure popoldne.
Na dopise brez vposlanih znamk za 2 K se ne odgovarja.

Ali ste že pristopili kot član (članica) k Tvornici učil?

Učiteljska knjigarna v Ljubljani
priporoča naslednje knjige:

Spisi Mišjakovega Julčka. I.—VI. zv. — A. Rape: **Mladini.** I.—VI. zv. — E. Gangl: **Zbrani spisi.** I.—VI. zv. — J. Ribičič: **Vsem dobrim.** — J. Trost: **Moja setev.** — **F. Palnakovi spisi.** I. in II. zv. — Zvezek tu navedenih knjig stane vezan à 14 kron, elegantno vezan 16 kron.
J. Bučar: **Metuljar.** Broširan 14 kron. — P. Flerè: **Babica pripoveduje.** I. in II. zv. vezan à 7 kron. — Jan Baukart: **Marko Senjanin, slovenski Robinzon.** Broširan 14 kron, vezan 16 kron. — Dr. Mencej: **Kratka srbska gramatika in čitanka.** Cena K 10·80. — Henrik Podkrajšek: **Pomočniška izkušnja za rokodelske obrte.** Cena K 14·40.

Ročni zapisnik, obsega koledar, plače stalnega učiteljstva, na ljudskih in meščanskih šolah, draginjske doklade, službena doba, upokojitev, šolstvo v Sloveniji, kolkovno lestvico, poštni tarif. Cena izvodu za 100 učencev K 12·—, za 150 učencev K 14·—.

Šolski list. I. stop., 1. štev. pošla, I. stop., 2. štev. 5 kron. —
II. „ 1. „ pošla, II. „ 2. „ 8 „ —
III. „ 1. „ 6 kron, III. „ 2. „ 14 „

K. Wider: **Moje prvo berilo.** Sedmi natisk, 12 kron.

svete in za referentinjo za žensko ljudsko šolstvo Kezaro Jankovičevo, učiteljico v Trsteniku.

— **Plače učiteljem iz okupiranih ozemelj.** »Narodna Prosveta« poroča: Učiteljima i učiteljicama u Vojvodini, a koji se nalaze na teritoriju, koja po ugovoru o miru neće pripasti našoj kraljevini, izdavače se plata i dnevnica na skupoću za sve vreme koje budu proveli u službi u našoj kraljevini, bez obzira da li su položili zakletvu na vernost. Plata će im se određivati po našem zakonu o nar. školama, a dnevnica na skupoću po postojećem rešenju Min. Saveta.

— **Zadnji dan jugoslovanskega profesorskega kongresa v Beogradu.** »Jutro« poroča: Zadnji dan je skupščina razpravljala o zboljšanju pouka na ta način, da bi dajalo smernice profesorsko društvo kot najbolj kompetenten činitelj. Razpravljalo se je tudi o vprašanju zgradbe profesorskega doma. Kongres je pooblastil odbor profesorskega društva, naj osnuje ustanovni fond za ta dom ter zahteva od ministrstva za prosveto podpore v to svrho. Dom bi služil v prvi vrsti profesorskim sirotam. Odbor se je nadalje pooblastil, naj zahteva, da se dokladе in plače profesorjev izenačijo po vsej državi. Kongres je obsodil postopanje vlade v vprašanju glede člena 15. volilnega zakona za konstituanto (pasivna volilna pravica). Končno je predsednik dr. Marković naznanil, da se bo prihodnji kongres vršil v Zagrebu, ako bodo profesorji v Hrvatski pristopili v edinstveno organizacijo, v nasprotnem primeru pa se bo vršil v Ljubljani. Končno se je tudi sklenilo, da se od ministrstva za prosveto zahteva, naj se profesorja dr. Marković in Trebinjac postavita ali pred sodišče, ali pa naj se jima vrneta službeni mesti, s katerih sta bila odstranjena zaradi svojega komunističnega prepričanja in glasovanja.

— **Odobrena pravila UJU.** Na osnovi člena 1. uredbe o ureditvi ministrstva prosvete je odobril minister prosvete pravila Udruženja Jugoslovanskega Učiteljstva.

— **Nujna zadeva.** Prejeli smo pod tem naslovom sledeči dopis: Kakor so poročali naši stanovski listi, je ministrstvo prosvete predpisalo učni načrt za meščanske šole, ki se uveljavi začasno v šolskem letu 1920—21. Ker pa doslej ni bilo nikjer čitati, da bi kakšna enketa poznavateljev meščanske šole izdelovala kakšen učni načrt, so ga najbrž izdelali brez nas. Krivi smo temu pa gotovo precej tudi sami, ker ni nikjer slišati našega glasu. To je pa mogoče le potom organizacije meščanskošolskega učiteljstva, ker bodemo doživeli še več sličnih iznenadenj. Učne načrte za meščanske šole je treba preustrojiti, aktualno postaja vprašanje **zastopstva mešč. šole v okrajnih in višjem šolskem svetu.** Treba se je pogovoriti o učnih knjigah, o učni obveznosti strok. učiteljstva itd. Interes mešč. šole naravnost kategorično zahteva, da se strok. učiteljstvo čim prej kje sestane ter se v omenjenih vprašanjih razgovori, sicer bodo o meščanski šoli še nadalje odločevali možje, kateri nje ustroja sploh ne poznajo. Celje, Ljubljana, Maribor! Ali res ni nikogar, ki bi sklical takšen sestanek? Ali se bomo zganili še le takrat, ko nas bode prehitel čas, oziroma Ljubljana ali Beograd s svojimi naredbami?

— Pripomba uredništva: Tovarišu dopisniku bi moralo biti znano, da je bil sestanek meščanskošolskega učiteljstva že sklican pred meseci za učiteljstvo meščanskih šol, a so sklicatelji naleteli takrat v lastnih vrstah na tako velike ovire da se je nameravani sestanek moral opustiti.

— **Narodni dobrotnik.** Dne 4. t. m. je umrl na svojem posestvu v Makolah g. **dr. Josip Georg**, odvetnik v Šmarju pri Jelšah. V svoji oporoki se je spomnil prepotrebne šolske družbe sv. Cirila in Metoda ter jo postavil za svojega univerzalnega dediča, s katerim činom je naklonil družbi nad 1 milijon kron. Velikodušnemu narodnemu dobrotniku bodi chranjen časten in trajen spomin v vrstah vsega slovenskega učiteljstva!

— **Podržavljenje mestne trgovske šole v Celju.** Mestna trgovska šola v Celju je prešla s 1. septembrom t. l. v državno upravo in postala državni zavod. S tem se je izpolnila že večkrat izražena želja celjskega mestnega sosveta in trgovstva.

— **Pritožba staršev.** Pod tem naslovom piše „Jutro" z dne 8. t. m. sledeče: Oče, ki ima šoloobvezne otroke, nam piše: Počitnice so bile dolge, toda za našo prosvetno upravo še vedno prekratke. Poverjeništvo za uk in bogočastje porabi menda ves svoj čas za politiko, zato ni čudno, če je pozabilo skrbeti da bodo naši otroci mogli dobiti učnih knjig. Zaman povpraševanje po knjigarnah — knjig navzlic obljubam ni. Naše učiteljstvo po svoji ogromni večini vpošteva težavne razmere in skuša otrokom s potrpežljivim in natančnim razlaganjem nadomestiti knjige. Ponekod pa ne vidimo pravega razumevanja in v šoli Uršulink se je n. pr. zgodilo, da je učiteljica v nekem razredu zagrozila učenkam s slabim redom iz vedenja (!!), — ako si takoj ne preskrbe potrebnih učnih knjig. Otroci jokajo, starši kolnejo — knjigarne skomigajo z rameni, poverjenik pa mirno opravlja svoje strankarske posle.

— **Poljudni zdravstveni tečaji.** Po naročilu ministrstva za narodno zdravje se bo priredila v Ljubljani šola za poučevanje naroda v vseh važnejših zdravstvenih zadevah. Šola bo imela obliko poljudnih šestteden skih tečajev. Za sedaj se razpisujeta dva tečaja, enega za splošno občinstvo, drugega za ženstvo. 1.) Prvi tečaj, h kateremu ima pristop vse odrasle osebe, ne glede na spol in stan, se prične dne 8. novembra t. l., predavanja se bodo vršila vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, v kemični dvorani tukajšnje državne realke od 20. do 21. ure. Predmeti se bodo menjali po nastopnem redu: Občna higijena (mestni fizik dr. Otmar Krajec), tuberkuloza (dr. Tone Jamar), alkoholizem (docent dr. Ivan Robida). 2.) Drugi tečaj, namenjen le za odraslo ženstvo, se prične istotako dne 8. novembra t. l. Predavanja se bodo vršila v risalni dvorani I. državne gimnazije vsak dan, razen nedelje in praznikov od 20. do 21. ure. Predavanja bodo obravnavala bolniško postrežbo (primarij dr. Ivan Jenko), oskrba mater in dojencev (profesor dr. Alojzij Zalokar), zaščito dece (Alojzija Štebi). Prijave sprejema zdravstveni odsek (deželni dvorec soba št. 37) do vštetega dne 26. oktobra vsak dan od 8. do 12. ure. Izmed priglašenih se bo sprejelo toliko udeležencev, kolikor bo dopuščal prostor in se bo sprejetim pravočasno dostavila legitimacija, s katero se imajo izkazati pri vstopu v učno dvorano. Udeležba je brezplačna; priglase pa naj se le tisti, ki imajo resno voljo udeleževati se vseh predavanj do konca tečaja.

— **Obrtno-nadaljevalna šola v Celju.** Kar se ne more posrečiti v Ljubljani, se je posrečilo v Celju: V nedeljo 10. t. m. se je pričel pouk na tamošnji obrtno-nadaljevalni šoli, ker so se finančne zadeve ugodno rešile na zadnji seji celjskega šolskega odbora.

— **Žrtev nemškega divjaštva.** Slavko Malnarič, učiteljiščnik iz Ljubljane, Stara pot št. 1, je šel 8. t. m. na stražo na Koroško. Deležen je bil patrulje v Podrožčici. Dne 9. t. m. zjutraj ob 2. uri poči neki strel in krogla je zadela Malnariča v stopalo desne noge. Kdo je streljal, se vsled teme ni moglo dognati. Malnarič pripoveduje, da so hoteli nemški divjaki na več mestih slovenskim kmetom zažgati posestva, toda naše straže so jih prepodile. Malnariča so prepeljali v Ljubljano.

— **„Društvo ljubiteljev poljskega naroda"** priredi tudi letos v Ljubljani tečaj za učenje poljskega jezika. Poljski narod je po številu drugi izmed slovanskih narodov, po kulturi pa zavzema med njimi eno izmed prvih mest. Razgovor o otvoritvi kurza se je vršil v petek, dne 8. okt. ob 18. uri na realni gimnaziji na Poljanah, I. nadstropje.

— **Društvo „Jubilejska samopomoč"** naznanja, da sta umrla člana Anton Fakin in Josip Dobnik. Treba bo torej poslati za 65. in 66. smrtni slučaj. Položnice se v kratkem odpošljejo z napisanimi zneski za gornja slučaja, poštno in event. zaostanke.

— **Popravek.** V 37. štev. Učit. Tovariša piše poročevalec o zborovanju Učit. društva Ljubljanskega med drugim, „da sta morala oba Kocijančič resignirati na službo (v Ljubljani namreč)." Imenovana dva nista **resignirala** na službi v Ljubljani, pač pa sta za zdaj ostala še na mestih, ker nimata stanovanja v Ljubljani. Novi službi nastopita kakor hitro dobita primerno stanovanje v Ljubljani ali bližnji okolici.

— **Za prvi letnik kmetijskega tečaja** na državni kmetijski šoli v Št. Juriju ob Južni železnici, se je priglasilo letos samo 17 gojencev, dočim je prostora za 28 gojencev. Res žalostno dejstvo, da vlada tako malo zanimanje za to važno gospodarsko šolo. Potrebno bi bilo, da se rok za prijave podaljša.

— **Rudarska šola v Celju,** ki bo obsegala letos dva letnika, prične s poukom v prvem letniku dne 1. novembra, v drugem pa dne 18. oktobra. Pouk bo trajal do dne 31. julija 1921. V prvi letnik bo sprejetih letos 30 dijakov.

— **Profesorski štrajk v Osijeku.** Na vseh srednjih in strokovnih državnih in zasebnih šolah so stopili v štrajk profesorji, ker so baje materijelno oškodovani v plačah z ozirom na druge stanove.

— **Himen.** V torek dne 12. t. m. se je poročila naša tovarišica gdč. Lucija Mencinger, učiteljica v Grabščanih z g. poročnikom Mikom Rainer-jem. Bilo srečno!

— **Na štirirazredni ljudski šoli v Kranjskigori** je takoj oddati eno učno mesto. Zglasiti se je pri šolskem vodstvu. Za dobro hrano in stanovanje je poskrbljeno.

Neodrešena domovina.

— r **Izboljšanje učiteljskih plač.** Ministrstvo v Rimu je sklenilo, da bodo učitelji ljudskih šol v zasedenem ozemlju deležni vseh ugodnosti, ki jih uživajo učitelji v kraljevini.

— r **Ravnateljstvo meščanske šole v Postojni** naznanja, da je gen. civ. komisarijat dovolil četrti razred. V to svrho išče ravnateljstvo novih učnih moči. — Šolsko leto prične na zavodu v sredo 20. oktobra. Vpisovanje se bo vršilo 18. in 19. t. m. Nanovo vstopajoči učenci predlože zadnje spričevalo in rojstni list. Sprejemajo se tudi hospitantke.

— r **Italijani zapirajo hrvatske šole.** V Drniši v Dalmaciji so italijani zatvorili hrvatsko šolo in pošiljajo otroke v Šibenik, kjer se je otvorila za to deco italijanska ljudska šola.

— r **Slovensko šolstvo.** Na Slovenskem učiteljišču v Tolminu se prične šolsko leto dne 15. oktobra. — Na šoli Glasbene Matice v Trstu se vrši te dni vpisovanje.

— r **Redni pouk na šentjakobski šoli v Trstu** se je pričel. Vpisanih je okoli 1500 slovenskih otrok.

— r **Učne knjige.** Stare predelane Vidrove in Josin - Ganglove učne knjige bodo odobrene v kratkem času, centralni urad v Rimu je zahteval neke male popravke. Dotiskane bodo do srede novembra. Za sedaj je potrjena in pripravljena le Bandljeva »Zgodovina Italije«. Koncem oktobra izideta mali in veliki katekizem, Zgodbe in Črnivčeve računice pa koncem novembra.

— r **»Glasbena Matica« v Trstu** je otvorila svojo šolo. Vpisovanje se je zaključilo danes. Poučevalo se bo tudi v spodnji okolici in tudi pri Sv. Jakobu.

— r **Nesramna predrznost laškega višjega šolskega funkcionarja.** Meseca septembra se je podalo predsedstvo »Zveze slovanskih učiteljskih drustev v Trstu« na generalni civ. komisarijat, da pospeši rešitev nekaterih za celokupno učiteljstvo zasedenega ozemlja prav perečih vprašanj. Med drugim so se mudili tudi pri višjem šolskem nadzorniku, ki je bil v svoji drznosti toli nesramen, da je učiteljstvo nahrulil s temi-le besedami: **»Zasedbena oblast ima pravico obdržati v službovanju one, ki jih sama hoče obdržati in ki ji ugajajo. Vsi učitelji so nastavljeni le provizorično, ker ni bil doslej še nihče uradno potrjen. Tudi so učitelji sami priznali to svoje provizorično službeno stanje s tem, da so vložili na šolsko oblast tozadevne prošnje za službeno potrditev. Če oblast koga premesti, je to le milost, ki mu jo izkaže, ker ga lahko kar odstavljo in pošljejo »z Bogom« ali »k vragu«, kakor že sami hočejo. Vse delovanje jugoslovenskega učiteljstva smatra šolska oblast za protitalijansko in protidržavno. Z ozirom na napade (Učit. Lista in drugih slovenskih časopisov), katerim je ona izpostavljena zaradi ravnanja z učiteljstvom, bo prisiljena tudi ona objaviti v skrajnem slučaju potom italijanskega tiska vse tozadevne slučaje učiteljskega delovanja, ki jih natančno pozna in bo tako dokazala njih krivdo. Končno ne more šolska oblast razumeti, kako da učiteljstvo ne uvideva njene dobrohotnosti do šole in njega samega.«** — Kakor se razvidi iz tega razgovora, čakajo naše tovariše onkraj demarkacijske črte res zlati časi!

— r **Italijani proti našim šolam.** S Sušaka poročajo 10. t. m.: Te dni so postavili Italijani pred vse tukajšnje srednje šole karabinerje, ki zahtevajo od vsakega dijaka legitimacije. Ako se izkaže, da dijak ne stanuje na Sušaku, temveč v kakem drugem kraju okupiranega ozemlja, ga ne puste v šolo, marveč ga peljejo na policijo in ga tam zopet izpuste z navodilom, da mora hoditi v šolo v kakem drugem kraju Julijske Benečije, ker da je tam dosti srednjih šol. Očividno je, da delajo to zaradi tega, da bi popolnoma opustili srednje šole na Sušaku. Na vprašanje, zakaj tako delajo, so odgovorili karabinjerji, da so dobili za to nalog od komande v Opatiji.

Književnost in umetnost.

Vse pod tem zaglavjem navedene knjige, muzikalije, tiskovine itd. prodaja in sprejema zanje naročnino knjigarna „Učiteljske tiskarne" v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

»Ljubljanski Zvon«. XL. Vsebina 8. številke: Ivan Albreht: Meditacija. — A. Gradnik: O, ti življenja črnopeni vir. — Ivo Šorli: Gospa Silvija. — Dr. August Žigon: Korytkova pogodba z Blaznikom. — Miran Jarc: V noči. — Franc Veber: Bergsonova teorija smešnega. Stano Kosovel Brez besede. — Ivan Zorec: Mana. — Franjo Roš: Iz polnih čaš. — Dr. France Goršič: O samorastlem pravu. — Igo Gruden: Narahlo, tiho. — Ivan Albreht: Tomijeve Tine mlada leta. — Miran Jarc: V rokah hlad. — Marija Kmetova: Večerna. — A. Gradnik: Na goriškem gradu. — Književna poročila. — Kronika. — Nove knjige.

Slovenačka književnost. Te dni izide v Beogradu (zaloga Zdravko Spasojević) knjiga pod gornjim naslovom, ki jo je napisal dr. Ivan Prijatelj, profesor ljubljanske univerze. Uvod knjige je napisal Pavle Popović.

Nov list za mladino. Ministrstvo prosvete je sklicalo enketo, katera proučava vprašanje o ustanovitvi mladinskega lista, ki naj bi imel nalogo vzgajati mladino v duhu narodnega edinstva.

Naša deca. V Beogradu je začel izhajati list za otroke, lepo v barvah ilustriran. Ureja ga Jelena Zrnjć, ilustrira pa J. Danilovac. Na naslovni sliki vidimo našo jugoslovansko deco, kako pleše kolo. Med njimi je tudi deklica v slovenski narodni noši. List je za otroke zelo primeren in se v njem z lahkoto uče srbohrvaščine. Priporočamo ga prav toplo vsem. Dobiva se po knjigarnah. Stane štiri krone, kar ni drago za 16 ilustriranih strani. Otroci bodo imeli pri njem mnogo zabave, ker ima v slikah razne igre za našo deco.

Listnica uredništva.

Tov. Am. K. T.: Ne moremo uporabiti za naš list.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Fran Marolt.
Last in založba UJU. — poverjeništva Ljubljana.
Tiska »Učiteliska tiskarna« v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč je sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta" v Ljubljani
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.
Promet do 30. sept. 1920 **K 450.928·60.**
Hranilne vloge se obrestujejo po **4%.**
Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od ½10. do ½12. ure popoldne.
Na dopise brez vposlanih znamk za 2 K se ne odgovarja.

Ali ste že pristopili kot član (članica) k Tvornici učil?

Učiteljska knjigarna v Ljubljani
priporoča naslednje knjige:

Spisi Mišjakovega Julčka. I.—VI. zv. — A. Rape: **Mladini.** I.—VI. zv. — E. Gangl: **Zbrani spisi.** I.—VI. zv. — J. Ribičič: **Vsem dobrim.** — J. Trost: **Moja setev.** — **F. Palnakovi spisi.** I. in II. zv. — Zvezek tu navedenih knjig stane vezan à 14 kron, elegantno vezan 16 kron.
J. Bučar: **Metuljar.** Broširan 14 kron. — P. Flerè: **Babica pripoveduje.** I. in II. zv. vezan à 7 kron. — Jan Baukart: **Marko Senjanin, slovenski Robinzon.** Broširan 14 kron, vezan 16 kron. — Dr. Mencej: **Kratka srbska gramatika in čitanka.** Cena K 10·80. — Henrik Podkrajšek: **Pomočniška izkušnja za rokodelske obrte.** Cena K 14·40.

Ročni zapisnik, obsega koledar, plače stalnega učiteljstva, na ljudskih in meščanskih šolah, draginjske doklade, službena doba, upokojitev, šolstvo v Sloveniji, kolkovno lestvico, poštni tarif. Cena izvodu za 100 učencev K 12·—, za 150 učencev K 14·—.

Šolski list. I. stop., 1. štev. pošla, I. stop., 2. štev. 5 kron. —
II. „ 1. „ pošla, II. „ 2. „ 8 „ —
III. „ 1. „ 6 kron, III. „ 2. „ 14 „

K. Wider: **Moje prvo berilo.** Sedmi natisk, 12 kron.

svete in za referentinjo za žensko ljudsko šolstvo Kezaro Jankovičevo, učiteljico v Trsteniku.

— **Plače učiteljem iz okupiranih ozemelj.** »Narodna Prosveta« poroča: Učiteljima i učiteljicama u Vojvodini, a koji se nalaze na teritoriju, koja po ugovoru o miru neće pripasti našoj kraljevini, izdavače se plata i dnevnica na skupoću za sve vreme koje budu proveli u službi u našoj kraljevini, bez obzira da li su položili zakletvu na vernost. Plata će im se određivati po našem zakonu o nar. školama, a dnevnica na skupoću po postojećem rešenju Min. Saveta.

— **Zadnji dan jugoslovanskega profesorskega kongresa v Beogradu.** »Jutro« poroča: Zadnji dan je skupščina razpravljala o zboljšanju pouka na ta način, da bi dajalo smernice profesorsko društvo kot najbolj kompetenten činitelj. Razpravljalo se je tudi o vprašanju zgradbe profesorskega doma. Kongres je pooblastil odbor profesorskega društva, naj osnuje ustanovni fond za ta dom ter zahteva od ministrstva za prosveto podpore v to svrho. Dom bi služil v prvi vrsti profesorskim sirotam. Odbor se je nadalje pooblastil, naj zahteva, da se dokladе in plače profesorjev izenačijo po vsej državi. Kongres je obsodil postopanje vlade v vprašanju glede člena 15. volilnega zakona za konstituanto (pasivna volilna pravica). Končno je predsednik dr. Marković naznanil, da se bo prihodnji kongres vršil v Zagrebu, ako bodo profesorji v Hrvatski pristopili v edinstveno organizacijo, v nasprotnem primeru pa se bo vršil v Ljubljani. Končno se je tudi sklenilo, da se od ministrstva za prosveto zahteva, naj se profesorja dr. Marković in Trebinjac postavita ali pred sodišče, ali pa naj se jima vrneta službeni mesti, s katerih sta bila odstranjena zaradi svojega komunističnega prepričanja in glasovanja.

— **Odobrena pravila UJU.** Na osnovi člena 1. uredbe o ureditvi ministrstva prosvete je odobril minister prosvete pravila Udruženja Jugoslovanskega Učiteljstva.

— **Nujna zadeva.** Prejeli smo pod tem naslovom sledeči dopis: Kakor so poročali naši stanovski listi, je ministrstvo prosvete predpisalo učni načrt za meščanske šole, ki se uveljavi začasno v šolskem letu 1920—21. Ker pa doslej ni bilo nikjer čitati, da bi kakšna enketa poznavateljev meščanske šole izdelovala kakšen učni načrt, so ga najbrž izdelali brez nas. Krivi smo temu pa gotovo precej tudi sami, ker ni nikjer slišati našega glasu. To je pa mogoče le potom organizacije meščanskošolskega učiteljstva, ker bodemo doživeli še več sličnih iznenadenj. Učne načrte za meščanske šole je treba preustrojiti, aktualno postaja vprašanje **zastopstva mešč. šole v okrajnih in višjem šolskem svetu.** Treba se je pogovoriti o učnih knjigah, o učni obveznosti strok. učiteljstva itd. Interes mešč. šole naravnost kategorično zahteva, da se strok. učiteljstvo čim prej kje sestane ter se v omenjenih vprašanjih razgovori, sicer bodo o meščanski šoli še nadalje odločevali možje, kateri nje ustroja sploh ne poznajo. Celje, Ljubljana, Maribor! Ali res ni nikogar, ki bi sklical takšen sestanek? Ali se bomo zganili še le takrat, ko nas bode prehitel čas, oziroma Ljubljana ali Beograd s svojimi naredbami?

— Pripomba uredništva: Tovarišu dopisniku bi moralo biti znano, da je bil sestanek meščanskošolskega učiteljstva že sklican pred meseci za učiteljstvo meščanskih šol, a so sklicatelji naleteli takrat v lastnih vrstah na tako velike ovire da se je nameravani sestanek moral opustiti.

— **Narodni dobrotnik.** Dne 4. t. m. je umrl na svojem posestvu v Makolah g. **dr. Josip Georg**, odvetnik v Šmarju pri Jelšah. V svoji oporoki se je spomnil prepotrebne šolske družbe sv. Cirila in Metoda ter jo postavil za svojega univerzalnega dediča, s katerim činom je naklonil družbi nad 1 milijon kron. Velikodušnemu narodnemu dobrotniku bodi chranjen časten in trajen spomin v vrstah vsega slovenskega učiteljstva!

— **Podržavljenje mestne trgovske šole v Celju.** Mestna trgovska šola v Celju je prešla s 1. septembrom t. l. v državno upravo in postala državni zavod. S tem se je izpolnila že večkrat izražena želja celjskega mestnega sosveta in trgovstva.

— **Pritožba staršev.** Pod tem naslovom piše „Jutro" z dne 8. t. m. sledeče: Oče, ki ima šoloobvezne otroke, nam piše: Počitnice so bile dolge, toda za našo prosvetno upravo še vedno prekratke. Poverjeništvo za uk in bogočastje porabi menda ves svoj čas za politiko, zato ni čudno, če je pozabilo skrbeti da bodo naši otroci mogli dobiti učnih knjig. Zaman povpraševanje po knjigarnah — knjig navzlic obljubam ni. Naše učiteljstvo po svoji ogromni večini vpošteva težavne razmere in skuša otrokom s potrpežljivim in natančnim razlaganjem nadomestiti knjige. Ponekod pa ne vidimo pravega razumevanja in v šoli Uršulink se je n. pr. zgodilo, da je učiteljica v nekem razredu zagrozila učenkam s slabim redom iz vedenja (!!), — ako si takoj ne preskrbe potrebnih učnih knjig. Otroci jokajo, starši kolnejo — knjigarne skomigajo z rameni, poverjenik pa mirno opravlja svoje strankarske posle.

— **Poljudni zdravstveni tečaji.** Po naročilu ministrstva za narodno zdravje se bo priredila v Ljubljani šola za poučevanje naroda v vseh važnejših zdravstvenih zadevah. Šola bo imela obliko poljudnih šestteden skih tečajev. Za sedaj se razpisujeta dva tečaja, enega za splošno občinstvo, drugega za ženstvo. 1.) Prvi tečaj, h kateremu ima pristop vse odrasle osebe, ne glede na spol in stan, se prične dne 8. novembra t. l., predavanja se bodo vršila vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, v kemični dvorani tukajšnje državne realke od 20. do 21. ure. Predmeti se bodo menjali po nastopnem redu: Občna higijena (mestni fizik dr. Otmar Krajec), tuberkuloza (dr. Tone Jamar), alkoholizem (docent dr. Ivan Robida). 2.) Drugi tečaj, namenjen le za odraslo ženstvo, se prične istotako dne 8. novembra t. l. Predavanja se bodo vršila v risalni dvorani I. državne gimnazije vsak dan, razen nedelje in praznikov od 20. do 21. ure. Predavanja bodo obravnavala bolniško postrežbo (primarij dr. Ivan Jenko), oskrba mater in dojencev (profesor dr. Alojzij Zalokar), zaščito dece (Alojzija Štebi). Prijave sprejema zdravstveni odsek (deželni dvorec soba št. 37) do vštetega dne 26. oktobra vsak dan od 8. do 12. ure. Izmed priglašenih se bo sprejelo toliko udeležencev, kolikor bo dopuščal prostor in se bo sprejetim pravočasno dostavila legitimacija, s katero se imajo izkazati pri vstopu v učno dvorano. Udeležba je brezplačna; priglase pa naj se le tisti, ki imajo resno voljo udeleževati se vseh predavanj do konca tečaja.

— **Obrtno-nadaljevalna šola v Celju.** Kar se ne more posrečiti v Ljubljani, se je posrečilo v Celju: V nedeljo 10. t. m. se je pričel pouk na tamošnji obrtno-nadaljevalni šoli, ker so se finančne zadeve ugodno rešile na zadnji seji celjskega šolskega odbora.

— **Žrtev nemškega divjaštva.** Slavko Malnarič, učiteljiščnik iz Ljubljane, Stara pot št. 1, je šel 8. t. m. na stražo na Koroško. Deležen je bil patrulje v Podrožčici. Dne 9. t. m. zjutraj ob 2. uri poči neki strel in krogla je zadela Malnariča v stopalo desne noge. Kdo je streljal, se vsled teme ni moglo dognati. Malnarič pripoveduje, da so hoteli nemški divjaki na več mestih slovenskim kmetom zažgati posestva, toda naše straže so jih prepodile. Malnariča so prepeljali v Ljubljano.

— **„Društvo ljubiteljev poljskega naroda"** priredi tudi letos v Ljubljani tečaj za učenje poljskega jezika. Poljski narod je po številu drugi izmed slovanskih narodov, po kulturi pa zavzema med njimi eno izmed prvih mest. Razgovor o otvoritvi kurza se je vršil v petek, dne 8. okt. ob 18. uri na realni gimnaziji na Poljanah, I. nadstropje.

— **Društvo „Jubilejska samopomoč"** naznanja, da sta umrla člana Anton Fakin in Josip Dobnik. Treba bo torej poslati za 65. in 66. smrtni slučaj. Položnice se v kratkem odpošljejo z napisanimi zneski za gornja slučaja, poštno in event. zaostanke.

— **Popravek.** V 37. štev. Učit. Tovariša piše poročevalec o zborovanju Učit. društva Ljubljanskega med drugim, „da sta morala oba Kocijančič resignirati na službo (v Ljubljani namreč)." Imenovana dva nista **resignirala** na službi v Ljubljani, pač pa sta za zdaj ostala še na mestih, ker nimata stanovanja v Ljubljani. Novi službi nastopita kakor hitro dobita primerno stanovanje v Ljubljani ali bližnji okolici.

— **Za prvi letnik kmetijskega tečaja** na državni kmetijski šoli v Št. Juriju ob Južni železnici, se je priglasilo letos samo 17 gojencev, dočim je prostora za 28 gojencev. Res žalostno dejstvo, da vlada tako malo zanimanje za to važno gospodarsko šolo. Potrebno bi bilo, da se rok za prijave podaljša.

— **Rudarska šola v Celju,** ki bo obsegala letos dva letnika, prične s poukom v prvem letniku dne 1. novembra, v drugem pa dne 18. oktobra. Pouk bo trajal do dne 31. julija 1921. V prvi letnik bo sprejetih letos 30 dijakov.

— **Profesorski štrajk v Osijeku.** Na vseh srednjih in strokovnih državnih in zasebnih šolah so stopili v štrajk profesorji, ker so baje materijelno oškodovani v plačah z ozirom na druge stanove.

— **Himen.** V torek dne 12. t. m. se je poročila naša tovarišica gdč. Lucija Mencinger, učiteljica v Grabščanih z g. poročnikom Mikom Rainer-jem. Bilo srečno!

— **Na štirirazredni ljudski šoli v Kranjskigori** je takoj oddati eno učno mesto. Zglasiti se je pri šolskem vodstvu. Za dobro hrano in stanovanje je poskrbljeno.

Neodrešena domovina.

— r **Izboljšanje učiteljskih plač.** Ministrstvo v Rimu je sklenilo, da bodo učitelji ljudskih šol v zasedenem ozemlju deležni vseh ugodnosti, ki jih uživajo učitelji v kraljevini.

— r **Ravnateljstvo meščanske šole v Postojni** naznanja, da je gen. civ. komisarijat dovolil četrti razred. V to svrho išče ravnateljstvo novih učnih moči. — Šolsko leto prične na zavodu v sredo 20. oktobra. Vpisovanje se bo vršilo 18. in 19. t. m. Nanovo vstopajoči učenci predlože zadnje spričevalo in rojstni list. Sprejemajo se tudi hospitantke.

— r **Italijani zapirajo hrvatske šole.** V Drniši v Dalmaciji so italijani zatvorili hrvatsko šolo in pošiljajo otroke v Šibenik, kjer se je otvorila za to deco italijanska ljudska šola.

— r **Slovensko šolstvo.** Na Slovenskem učiteljišču v Tolminu se prične šolsko leto dne 15. oktobra. — Na šoli Glasbene Matice v Trstu se vrši te dni vpisovanje.

— r **Redni pouk na šentjakobski šoli v Trstu** se je pričel. Vpisanih je okoli 1500 slovenskih otrok.

— r **Učne knjige.** Stare predelane Vidrove in Josin - Ganglove učne knjige bodo odobrene v kratkem času, centralni urad v Rimu je zahteval neke male popravke. Dotiskane bodo do srede novembra. Za sedaj je potrjena in pripravljena le Bandljeva »Zgodovina Italije«. Koncem oktobra izideta mali in veliki katekizem, Zgodbe in Črnivčeve računice pa koncem novembra.

— r **»Glasbena Matica« v Trstu** je otvorila svojo šolo. Vpisovanje se je zaključilo danes. Poučevalo se bo tudi v spodnji okolici in tudi pri Sv. Jakobu.

— r **Nesramna predrznost laškega višjega šolskega funkcionarja.** Meseca septembra se je podalo predsedstvo »Zveze slovanskih učiteljskih drustev v Trstu« na generalni civ. komisarijat, da pospeši rešitev nekaterih za celokupno učiteljstvo zasedenega ozemlja prav perečih vprašanj. Med drugim so se mudili tudi pri višjem šolskem nadzorniku, ki je bil v svoji drznosti toli nesramen, da je učiteljstvo nahrulil s temi-le besedami: **»Zasedbena oblast ima pravico obdržati v službovanju one, ki jih sama hoče obdržati in ki ji ugajajo. Vsi učitelji so nastavljeni le provizorično, ker ni bil doslej še nihče uradno potrjen. Tudi so učitelji sami priznali to svoje provizorično službeno stanje s tem, da so vložili na šolsko oblast tozadevne prošnje za službeno potrditev. Če oblast koga premesti, je to le milost, ki mu jo izkaže, ker ga lahko kar odstavljo in pošljejo »z Bogom« ali »k vragu«, kakor že sami hočejo. Vse delovanje jugoslovenskega učiteljstva smatra šolska oblast za protitalijansko in protidržavno. Z ozirom na napade (Učit. Lista in drugih slovenskih časopisov), katerim je ona izpostavljena zaradi ravnanja z učiteljstvom, bo prisiljena tudi ona objaviti v skrajnem slučaju potom italijanskega tiska vse tozadevne slučaje učiteljskega delovanja, ki jih natančno pozna in bo tako dokazala njih krivdo. Končno ne more šolska oblast razumeti, kako da učiteljstvo ne uvideva njene dobrohotnosti do šole in njega samega.«** — Kakor se razvidi iz tega razgovora, čakajo naše tovariše onkraj demarkacijske črte res zlati časi!

— r **Italijani proti našim šolam.** S Sušaka poročajo 10. t. m.: Te dni so postavili Italijani pred vse tukajšnje srednje šole karabinerje, ki zahtevajo od vsakega dijaka legitimacije. Ako se izkaže, da dijak ne stanuje na Sušaku, temveč v kakem drugem kraju okupiranega ozemlja, ga ne puste v šolo, marveč ga peljejo na policijo in ga tam zopet izpuste z navodilom, da mora hoditi v šolo v kakem drugem kraju Julijske Benečije, ker da je tam dosti srednjih šol. Očividno je, da delajo to zaradi tega, da bi popolnoma opustili srednje šole na Sušaku. Na vprašanje, zakaj tako delajo, so odgovorili karabinjerji, da so dobili za to nalog od komande v Opatiji.

Književnost in umetnost.

Vse pod tem zaglavjem navedene knjige, muzikalije, tiskovine itd. prodaja in sprejema zanje naročnino knjigarna „Učiteljske tiskarne" v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

»Ljubljanski Zvon«. XL. Vsebina 8. številke: Ivan Albreht: Meditacija. — A. Gradnik: O, ti življenja črnopeni vir. — Ivo Šorli: Gospa Silvija. — Dr. August Žigon: Korytkova pogodba z Blaznikom. — Miran Jarc: V noči. — Franc Veber: Bergsonova teorija smešnega. Stano Kosovel Brez besede. — Ivan Zorec: Mana. — Franjo Roš: Iz polnih čaš. — Dr. France Goršič: O samorastlem pravu. — Igo Gruden: Narahlo, tiho. — Ivan Albreht: Tomijeve Tine mlada leta. — Miran Jarc: V rokah hlad. — Marija Kmetova: Večerna. — A. Gradnik: Na goriškem gradu. — Književna poročila. — Kronika. — Nove knjige.

Slovenačka književnost. Te dni izide v Beogradu (zaloga Zdravko Spasojević) knjiga pod gornjim naslovom, ki jo je napisal dr. Ivan Prijatelj, profesor ljubljanske univerze. Uvod knjige je napisal Pavle Popović.

Nov list za mladino. Ministrstvo prosvete je sklicalo enketo, katera proučava vprašanje o ustanovitvi mladinskega lista, ki naj bi imel nalogo vzgajati mladino v duhu narodnega edinstva.

Naša deca. V Beogradu je začel izhajati list za otroke, lepo v barvah ilustriran. Ureja ga Jelena Zrnjć, ilustrira pa J. Danilovac. Na naslovni sliki vidimo našo jugoslovansko deco, kako pleše kolo. Med njimi je tudi deklica v slovenski narodni noši. List je za otroke zelo primeren in se v njem z lahkoto uče srbohrvaščine. Priporočamo ga prav toplo vsem. Dobiva se po knjigarnah. Stane štiri krone, kar ni drago za 16 ilustriranih strani. Otroci bodo imeli pri njem mnogo zabave, ker ima v slikah razne igre za našo deco.

Listnica uredništva.

Tov. Am. K. T.: Ne moremo uporabiti za naš list.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Fran Marolt.
Last in založba UJU. — poverjeništva Ljubljana.
Tiska »Učiteliska tiskarna« v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč je sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta" v Ljubljani
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.
Promet do 30. sept. 1920 **K 450.928·60.**
Hranilne vloge se obrestujejo po **4%.**
Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od ½10. do ½12. ure popoldne.
Na dopise brez vposlanih znamk za 2 K se ne odgovarja.

Ali ste že pristopili kot član (članica) k Tvornici učil?

Učiteljska knjigarna v Ljubljani
priporoča naslednje knjige:

Spisi Mišjakovega Julčka. I.—VI. zv. — A. Rape: **Mladini.** I.—VI. zv. — E. Gangl: **Zbrani spisi.** I.—VI. zv. — J. Ribičič: **Vsem dobrim.** — J. Trost: **Moja setev.** — **F. Palnakovi spisi.** I. in II. zv. — Zvezek tu navedenih knjig stane vezan à 14 kron, elegantno vezan 16 kron.
J. Bučar: **Metuljar.** Broširan 14 kron. — P. Flerè: **Babica pripoveduje.** I. in II. zv. vezan à 7 kron. — Jan Baukart: **Marko Senjanin, slovenski Robinzon.** Broširan 14 kron, vezan 16 kron. — Dr. Mencej: **Kratka srbska gramatika in čitanka.** Cena K 10·80. — Henrik Podkrajšek: **Pomočniška izkušnja za rokodelske obrte.** Cena K 14·40.

Ročni zapisnik, obsega koledar, plače stalnega učiteljstva, na ljudskih in meščanskih šolah, draginjske doklade, službena doba, upokojitev, šolstvo v Sloveniji, kolkovno lestvico, poštni tarif. Cena izvodu za 100 učencev K 12·—, za 150 učencev K 14·—.

Šolski list. I. stop., 1. štev. pošla, I. stop., 2. štev. 5 kron. —
II. „ 1. „ pošla, II. „ 2. „ 8 „ —
III. „ 1. „ 6 kron, III. „ 2. „ 14 „

K. Wider: **Moje prvo berilo.** Sedmi natisk, 12 kron.

svete in za referentinjo za žensko ljudsko šolstvo Kezaro Jankovičevo, učiteljico v Trsteniku.

— **Plače učiteljem iz okupiranih ozemelj.** »Narodna Prosveta« poroča: Učiteljima i učiteljicama u Vojvodini, a koji se nalaze na teritoriju, koja po ugovoru o miru neće pripasti našoj kraljevini, izdavače se plata i dnevnica na skupoću za sve vreme koje budu proveli u službi u našoj kraljevini, bez obzira da li su položili zakletvu na vernost. Plata će im se određivati po našem zakonu o nar. školama, a dnevnica na skupoću po postojećem rešenju Min. Saveta.

— **Zadnji dan jugoslovanskega profesorskega kongresa v Beogradu.** »Jutro« poroča: Zadnji dan je skupščina razpravljala o zboljšanju pouka na ta način, da bi dajalo smernice profesorsko društvo kot najbolj kompetenten činitelj. Razpravljalo se je tudi o vprašanju zgradbe profesorskega doma. Kongres je pooblastil odbor profesorskega društva, naj osnuje ustanovni fond za ta dom ter zahteva od ministrstva za prosveto podpore v to svrho. Dom bi služil v prvi vrsti profesorskim sirotam. Odbor se je nadalje pooblastil, naj zahteva, da se dokladе in plače profesorjev izenačijo po vsej državi. Kongres je obsodil postopanje vlade v vprašanju glede člena 15. volilnega zakona za konstituanto (pasivna volilna pravica). Končno je predsednik dr. Marković naznanil, da se bo prihodnji kongres vršil v Zagrebu, ako bodo profesorji v Hrvatski pristopili v edinstveno organizacijo, v nasprotnem primeru pa se bo vršil v Ljubljani. Končno se je tudi sklenilo, da se od ministrstva za prosveto zahteva, naj se profesorja dr. Marković in Trebinjac postavita ali pred sodišče, ali pa naj se jima vrneta službeni mesti, s katerih sta bila odstranjena zaradi svojega komunističnega prepričanja in glasovanja.

— **Odobrena pravila UJU.** Na osnovi člena 1. uredbe o ureditvi ministrstva prosvete je odobril minister prosvete pravila Udruženja Jugoslovanskega Učiteljstva.

— **Nujna zadeva.** Prejeli smo pod tem naslovom sledeči dopis: Kakor so poročali naši stanovski listi, je ministrstvo prosvete predpisalo učni načrt za meščanske šole, ki se uveljavi začasno v šolskem letu 1920—21. Ker pa doslej ni bilo nikjer čitati, da bi kakšna enketa poznavateljev meščanske šole izdelovala kakšen učni načrt, so ga najbrž izdelali brez nas. Krivi smo temu pa gotovo precej tudi sami, ker ni nikjer slišati našega glasu. To je pa mogoče le potom organizacije meščanskošolskega učiteljstva, ker bodemo doživeli še več sličnih iznenadenj. Učne načrte za meščanske šole je treba preustrojiti, aktualno postaja vprašanje **zastopstva mešč. šole v okrajnih in višjem šolskem svetu.** Treba se je pogovoriti o učnih knjigah, o učni obveznosti strok. učiteljstva itd. Interes mešč. šole naravnost kategorično zahteva, da se strok. učiteljstvo čim prej kje sestane ter se v omenjenih vprašanjih razgovori, sicer bodo o meščanski šoli še nadalje odločevali možje, kateri nje ustroja sploh ne poznajo. Celje, Ljubljana, Maribor! Ali res ni nikogar, ki bi sklical takšen sestanek? Ali se bomo zganili še le takrat, ko nas bode prehitel čas, oziroma Ljubljana ali Beograd s svojimi naredbami?

— Pripomba uredništva: Tovarišu dopisniku bi moralo biti znano, da je bil sestanek meščanskošolskega učiteljstva že sklican pred meseci za učiteljstvo meščanskih šol, a so sklicatelji naleteli takrat v lastnih vrstah na tako velike ovire da se je nameravani sestanek moral opustiti.

— **Narodni dobrotnik.** Dne 4. t. m. je umrl na svojem posestvu v Makolah g. **dr. Josip Georg**, odvetnik v Šmarju pri Jelšah. V svoji oporoki se je spomnil prepotrebne šolske družbe sv. Cirila in Metoda ter jo postavil za svojega univerzalnega dediča, s katerim činom je naklonil družbi nad 1 milijon kron. Velikodušnemu narodnemu dobrotniku bodi chranjen časten in trajen spomin v vrstah vsega slovenskega učiteljstva!

— **Podržavljenje mestne trgovske šole v Celju.** Mestna trgovska šola v Celju je prešla s 1. septembrom t. l. v državno upravo in postala državni zavod. S tem se je izpolnila že večkrat izražena želja celjskega mestnega sosveta in trgovstva.

— **Pritožba staršev.** Pod tem naslovom piše „Jutro" z dne 8. t. m. sledeče: Oče, ki ima šoloobvezne otroke, nam piše: Počitnice so bile dolge, toda za našo prosvetno upravo še vedno prekratke. Poverjeništvo za uk in bogočastje porabi menda ves svoj čas za politiko, zato ni čudno, če je pozabilo skrbeti da bodo naši otroci mogli dobiti učnih knjig. Zaman povpraševanje po knjigarnah — knjig navzlic obljubam ni. Naše učiteljstvo po svoji ogromni večini vpošteva težavne razmere in skuša otrokom s potrpežljivim in natančnim razlaganjem nadomestiti knjige. Ponekod pa ne vidimo pravega razumevanja in v šoli Uršulink se je n. pr. zgodilo, da je učiteljica v nekem razredu zagrozila učenkam s slabim redom iz vedenja (!!), — ako si takoj ne preskrbe potrebnih učnih knjig. Otroci jokajo, starši kolnejo — knjigarne skomigajo z rameni, poverjenik pa mirno opravlja svoje strankarske posle.

— **Poljudni zdravstveni tečaji.** Po naročilu ministrstva za narodno zdravje se bo priredila v Ljubljani šola za poučevanje naroda v vseh važnejših zdravstvenih zadevah. Šola bo imela obliko poljudnih šestteden skih tečajev. Za sedaj se razpisujeta dva tečaja, enega za splošno občinstvo, drugega za ženstvo. 1.) Prvi tečaj, h kateremu ima pristop vse odrasle osebe, ne glede na spol in stan, se prične dne 8. novembra t. l., predavanja se bodo vršila vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, v kemični dvorani tukajšnje državne realke od 20. do 21. ure. Predmeti se bodo menjali po nastopnem redu: Občna higijena (mestni fizik dr. Otmar Krajec), tuberkuloza (dr. Tone Jamar), alkoholizem (docent dr. Ivan Robida). 2.) Drugi tečaj, namenjen le za odraslo ženstvo, se prične istotako dne 8. novembra t. l. Predavanja se bodo vršila v risalni dvorani I. državne gimnazije vsak dan, razen nedelje in praznikov od 20. do 21. ure. Predavanja bodo obravnavala bolniško postrežbo (primarij dr. Ivan Jenko), oskrba mater in dojencev (profesor dr. Alojzij Zalokar), zaščito dece (Alojzija Štebi). Prijave sprejema zdravstveni odsek (deželni dvorec soba št. 37) do vštetega dne 26. oktobra vsak dan od 8. do 12. ure. Izmed priglašenih se bo sprejelo toliko udeležencev, kolikor bo dopuščal prostor in se bo sprejetim pravočasno dostavila legitimacija, s katero se imajo izkazati pri vstopu v učno dvorano. Udeležba je brezplačna; priglase pa naj se le tisti, ki imajo resno voljo udeleževati se vseh predavanj do konca tečaja.

— **Obrtno-nadaljevalna šola v Celju.** Kar se ne more posrečiti v Ljubljani, se je posrečilo v Celju: V nedeljo 10. t. m. se je pričel pouk na tamošnji obrtno-nadaljevalni šoli, ker so se finančne zadeve ugodno rešile na zadnji seji celjskega šolskega odbora.

— **Žrtev nemškega divjaštva.** Slavko Malnarič, učiteljiščnik iz Ljubljane, Stara pot št. 1, je šel 8. t. m. na stražo na Koroško. Deležen je bil patrulje v Podrožčici. Dne 9. t. m. zjutraj ob 2. uri poči neki strel in krogla je zadela Malnariča v stopalo desne noge. Kdo je streljal, se vsled teme ni moglo dognati. Malnarič pripoveduje, da so hoteli nemški divjaki na več mestih slovenskim kmetom zažgati posestva, toda naše straže so jih prepodile. Malnariča so prepeljali v Ljubljano.

— **„Društvo ljubiteljev poljskega naroda"** priredi tudi letos v Ljubljani tečaj za učenje poljskega jezika. Poljski narod je po številu drugi izmed slovanskih narodov, po kulturi pa zavzema med njimi eno izmed prvih mest. Razgovor o otvoritvi kurza se je vršil v petek, dne 8. okt. ob 18. uri na realni gimnaziji na Poljanah, I. nadstropje.

— **Društvo „Jubilejska samopomoč"** naznanja, da sta umrla člana Anton Fakin in Josip Dobnik. Treba bo torej poslati za 65. in 66. smrtni slučaj. Položnice se v kratkem odpošljejo z napisanimi zneski za gornja slučaja, poštno in event. zaostanke.

— **Popravek.** V 37. štev. Učit. Tovariša piše poročevalec o zborovanju Učit. društva Ljubljanskega med drugim, „da sta morala oba Kocijančič resignirati na službo (v Ljubljani namreč)." Imenovana dva nista **resignirala** na službi v Ljubljani, pač pa sta za zdaj ostala še na mestih, ker nimata stanovanja v Ljubljani. Novi službi nastopita kakor hitro dobita primerno stanovanje v Ljubljani ali bližnji okolici.

— **Za prvi letnik kmetijskega tečaja** na državni kmetijski šoli v Št. Juriju ob Južni železnici, se je priglasilo letos samo 17 gojencev, dočim je prostora za 28 gojencev. Res žalostno dejstvo, da vlada tako malo zanimanje za to važno gospodarsko šolo. Potrebno bi bilo, da se rok za prijave podaljša.

— **Rudarska šola v Celju,** ki bo obsegala letos dva letnika, prične s poukom v prvem letniku dne 1. novembra, v drugem pa dne 18. oktobra. Pouk bo trajal do dne 31. julija 1921. V prvi letnik bo sprejetih letos 30 dijakov.

— **Profesorski štrajk v Osijeku.** Na vseh srednjih in strokovnih državnih in zasebnih šolah so stopili v štrajk profesorji, ker so baje materijelno oškodovani v plačah z ozirom na druge stanove.

— **Himen.** V torek dne 12. t. m. se je poročila naša tovarišica gdč. Lucija Mencinger, učiteljica v Grabščanih z g. poročnikom Mikom Rainer-jem. Bilo srečno!

— **Na štirirazredni ljudski šoli v Kranjskigori** je takoj oddati eno učno mesto. Zglasiti se je pri šolskem vodstvu. Za dobro hrano in stanovanje je poskrbljeno.

Neodrešena domovina.

— r **Izboljšanje učiteljskih plač.** Ministrstvo v Rimu je sklenilo, da bodo učitelji ljudskih šol v zasedenem ozemlju deležni vseh ugodnosti, ki jih uživajo učitelji v kraljevini.

— r **Ravnateljstvo meščanske šole v Postojni** naznanja, da je gen. civ. komisarijat dovolil četrti razred. V to svrho išče ravnateljstvo novih učnih moči. — Šolsko leto prične na zavodu v sredo 20. oktobra. Vpisovanje se bo vršilo 18. in 19. t. m. Nanovo vstopajoči učenci predlože zadnje spričevalo in rojstni list. Sprejemajo se tudi hospitantke.

— r **Italijani zapirajo hrvatske šole.** V Drniši v Dalmaciji so italijani zatvorili hrvatsko šolo in pošiljajo otroke v Šibenik, kjer se je otvorila za to deco italijanska ljudska šola.

— r **Slovensko šolstvo.** Na Slovenskem učiteljišču v Tolminu se prične šolsko leto dne 15. oktobra. — Na šoli Glasbene Matice v Trstu se vrši te dni vpisovanje.

— r **Redni pouk na šentjakobski šoli v Trstu** se je pričel. Vpisanih je okoli 1500 slovenskih otrok.

— r **Učne knjige.** Stare predelane Vidrove in Josin - Ganglove učne knjige bodo odobrene v kratkem času, centralni urad v Rimu je zahteval neke male popravke. Dotiskane bodo do srede novembra. Za sedaj je potrjena in pripravljena le Bandljeva »Zgodovina Italije«. Koncem oktobra izideta mali in veliki katekizem, Zgodbe in Črnivčeve računice pa koncem novembra.

— r **»Glasbena Matica« v Trstu** je otvorila svojo šolo. Vpisovanje se je zaključilo danes. Poučevalo se bo tudi v spodnji okolici in tudi pri Sv. Jakobu.

— r **Nesramna predrznost laškega višjega šolskega funkcionarja.** Meseca septembra se je podalo predsedstvo »Zveze slovanskih učiteljskih drustev v Trstu« na generalni civ. komisarijat, da pospeši rešitev nekaterih za celokupno učiteljstvo zasedenega ozemlja prav perečih vprašanj. Med drugim so se mudili tudi pri višjem šolskem nadzorniku, ki je bil v svoji drznosti toli nesramen, da je učiteljstvo nahrulil s temi-le besedami: **»Zasedbena oblast ima pravico obdržati v službovanju one, ki jih sama hoče obdržati in ki ji ugajajo. Vsi učitelji so nastavljeni le provizorično, ker ni bil doslej še nihče uradno potrjen. Tudi so učitelji sami priznali to svoje provizorično službeno stanje s tem, da so vložili na šolsko oblast tozadevne prošnje za službeno potrditev. Če oblast koga premesti, je to le milost, ki mu jo izkaže, ker ga lahko kar odstavljo in pošljejo »z Bogom« ali »k vragu«, kakor že sami hočejo. Vse delovanje jugoslovenskega učiteljstva smatra šolska oblast za protitalijansko in protidržavno. Z ozirom na napade (Učit. Lista in drugih slovenskih časopisov), katerim je ona izpostavljena zaradi ravnanja z učiteljstvom, bo prisiljena tudi ona objaviti v skrajnem slučaju potom italijanskega tiska vse tozadevne slučaje učiteljskega delovanja, ki jih natančno pozna in bo tako dokazala njih krivdo. Končno ne more šolska oblast razumeti, kako da učiteljstvo ne uvideva njene dobrohotnosti do šole in njega samega.«** — Kakor se razvidi iz tega razgovora, čakajo naše tovariše onkraj demarkacijske črte res zlati časi!

— r **Italijani proti našim šolam.** S Sušaka poročajo 10. t. m.: Te dni so postavili Italijani pred vse tukajšnje srednje šole karabinerje, ki zahtevajo od vsakega dijaka legitimacije. Ako se izkaže, da dijak ne stanuje na Sušaku, temveč v kakem drugem kraju okupiranega ozemlja, ga ne puste v šolo, marveč ga peljejo na policijo in ga tam zopet izpuste z navodilom, da mora hoditi v šolo v kakem drugem kraju Julijske Benečije, ker da je tam dosti srednjih šol. Očividno je, da delajo to zaradi tega, da bi popolnoma opustili srednje šole na Sušaku. Na vprašanje, zakaj tako delajo, so odgovorili karabinjerji, da so dobili za to nalog od komande v Opatiji.

Književnost in umetnost.

Vse pod tem zaglavjem navedene knjige, muzikalije, tiskovine itd. prodaja in sprejema zanje naročnino knjigarna „Učiteljske tiskarne" v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

»Ljubljanski Zvon«. XL. Vsebina 8. številke: Ivan Albreht: Meditacija. — A. Gradnik: O, ti življenja črnopeni vir. — Ivo Šorli: Gospa Silvija. — Dr. August Žigon: Korytkova pogodba z Blaznikom. — Miran Jarc: V noči. — Franc Veber: Bergsonova teorija smešnega. Stano Kosovel Brez besede. — Ivan Zorec: Mana. — Franjo Roš: Iz polnih čaš. — Dr. France Goršič: O samorastlem pravu. — Igo Gruden: Narahlo, tiho. — Ivan Albreht: Tomijeve Tine mlada leta. — Miran Jarc: V rokah hlad. — Marija Kmetova: Večerna. — A. Gradnik: Na goriškem gradu. — Književna poročila. — Kronika. — Nove knjige.

Slovenačka književnost. Te dni izide v Beogradu (zaloga Zdravko Spasojević) knjiga pod gornjim naslovom, ki jo je napisal dr. Ivan Prijatelj, profesor ljubljanske univerze. Uvod knjige je napisal Pavle Popović.

Nov list za mladino. Ministrstvo prosvete je sklicalo enketo, katera proučava vprašanje o ustanovitvi mladinskega lista, ki naj bi imel nalogo vzgajati mladino v duhu narodnega edinstva.

Naša deca. V Beogradu je začel izhajati list za otroke, lepo v barvah ilustriran. Ureja ga Jelena Zrnjć, ilustrira pa J. Danilovac. Na naslovni sliki vidimo našo jugoslovansko deco, kako pleše kolo. Med njimi je tudi deklica v slovenski narodni noši. List je za otroke zelo primeren in se v njem z lahkoto uče srbohrvaščine. Priporočamo ga prav toplo vsem. Dobiva se po knjigarnah. Stane štiri krone, kar ni drago za 16 ilustriranih strani. Otroci bodo imeli pri njem mnogo zabave, ker ima v slikah razne igre za našo deco.

Listnica uredništva.

Tov. Am. K. T.: Ne moremo uporabiti za naš list.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Fran Marolt.
Last in založba UJU. — poverjeništva Ljubljana.
Tiska »Učiteliska tiskarna« v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč je sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta" v Ljubljani
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.
Promet do 30. sept. 1920 **K 450.928·60.**
Hranilne vloge se obrestujejo po **4%.**
Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od ½10. do ½12. ure popoldne.
Na dopise brez vposlanih znamk za 2 K se ne odgovarja.

Ali ste že pristopili kot član (članica) k Tvornici učil?

Učiteljska knjigarna v Ljubljani
priporoča naslednje knjige:

Spisi Mišjakovega Julčka. I.—VI. zv. — A. Rape: **Mladini.** I.—VI. zv. — E. Gangl: **Zbrani spisi.** I.—VI. zv. — J. Ribičič: **Vsem dobrim.** — J. Trost: **Moja setev.** — **F. Palnakovi spisi.** I. in II. zv. — Zvezek tu navedenih knjig stane vezan à 14 kron, elegantno vezan 16 kron.
J. Bučar: **Metuljar.** Broširan 14 kron. — P. Flerè: **Babica pripoveduje.** I. in II. zv. vezan à 7 kron. — Jan Baukart: **Marko Senjanin, slovenski Robinzon.** Broširan 14 kron, vezan 16 kron. — Dr. Mencej: **Kratka srbska gramatika in čitanka.** Cena K 10·80. — Henrik Podkrajšek: **Pomočniška izkušnja za rokodelske obrte.** Cena K 14·40.

Ročni zapisnik, obsega koledar, plače stalnega učiteljstva, na ljudskih in meščanskih šolah, draginjske doklade, službena doba, upokojitev, šolstvo v Sloveniji, kolkovno lestvico, poštni tarif. Cena izvodu za 100 učencev K 12·—, za 150 učencev K 14·—.

Šolski list. I. stop., 1. štev. pošla, I. stop., 2. štev. 5 kron. —
II. „ 1. „ pošla, II. „ 2. „ 8 „ —
III. „ 1. „ 6 kron, III. „ 2. „ 14 „

K. Wider: **Moje prvo berilo.** Sedmi natisk, 12 kron.